

Juweeltjes uit de schatkamer van het Dementees

*Alle Juweeltjes van 2016 bij elkaar
Veel leesplezier!*

Levenslessen waar je stil van wordt....

“Van ellende word je niet gelukkig. Ik houd niet van gevangen zitten. Er gaat alleen maar af, er komt niets bij. (*glimlach:*) Misschien een beetje wijsheid.

(Over mensen die altijd meewind hebben en over mensen altijd aan de verkeerde kant raken:) Als je goede relaties hebt, dan ben je een vorst. Heb je die niet.....daar kom je niet zo gemakkelijk bovenuit. Liegen, stelen en bedriegen: dat mag niet. Dat is een levensfilosofie, die raak je niet kwijt.

Mannen.....die altijd beginnen: 'Ik heb een gezin,' 'Is dat mijn schuld of de jouwe?' Ik kon gewoon niet anders, ik heb van mijn ouders geleerd: waar je aan begint, moet je af maken. Mijn moeder zei altijd: 'Je moet niet arrogant worden. Dat is zo vervelend!' Dat heeft ook weinig zin. Wat de één kan, kan de ander niet. Dat houdt je bescheiden.

Een beetje boos mag best. Als je gelaten bent, ben je verloren.”

Muziek komt verschillend binnen bij mensen. Soms mooi, soms als lawaai, soms blijft het lang hangen, soms wil je het liefste ervoor wegrennen.....

“Dat was niet lawaaiërig. Dat heb ik niet vaak gehoord van je.... Als ik naar bed ga... ga je mee met deze dans... gek was dat. Ze zeggen wel eens: muziek haalt het meest woeste uit de mens... Tja, ik ben het er ook niet helemaal mee eens, maar klopt toch wel. Want je zou denken dat het hier een heel rumoerig huis zou zijn maar dat klopt toch ook niet. Men laat het hier wel eens helemaal stil maken en soms ook niet. Zou je niet verwachten van muziek dat ze zo actief reageert...Nou, het ligt nog allemaal beneden hier. Gek he, het blijft soms van drie dagen geleden hier liggen. Is heel verschillend....de ene keer loop ik weg en zeg ik: maak er maar wat van.”

Muziek haalt niet alleen mooie herinneringen maar ook de trieste en ingewikkelde perioden van het leven naar boven.

Mevrouw M.: “Mijn moeder zong niet. Nooit. Ze kon geen noot lezen. Mijn moeder leefde alleen voor de chique. Ze had geen enkele vriendin. Ik hield alleen van mijn vader.

Ja. Ze was koud. Ze was een knappe vrouw. Ze ging iedere week naar de coupeuse. We waren blij als ze weg ging. We hadden een garage. Maar geen auto. Mijn vader was bang voor zijn handen dus ging nooit met zijn auto. Woensdag mocht ik met mijn vader mee.”

Hr. R.: “Mijn vader was taxichauffeur. Hij had nummer 454. Als ze een taxi nodig hadden, belden ze 454.”

Mevrouw M.: “Wij hadden twee meisjes, die kwamen van de Lage Vuursche. *(begint te lachen)* Als mijn moeder weg was, gingen we flensjes bakken. Ik mocht eigenlijk niet gewoon praten met de meisjes. Als we flensjes bakten moesten we goed luchten zodat ze het niet rook. En snel eten. Zei ze: ‘Denk erom, ik ruik het toch.’ Ze wist drommels goed wat er was en wat niet was. Zei mijn vader: ‘Je mag het best weten. Wij gaan flensjes bakken en jij gaat naar de coupeuse, want daar ben je kind aan huis. Wij hebben plezier gehad en jij hebt je pleziertjes gehad.’ Ik heb die meisjes na die tijd nooit meer gesproken. Mijn moeder zei: ‘Je gaat niet met de dienstmeisjes praten, denk er om, dat is geen mens voor jou.’ Die meisjes zeiden: ‘We zijn gebleven voor jou en voor je vader. Als jullie er niet waren geweest, dan waren we allang gegaan.’ Met kerst was wel leuk. Twee vrienden uit Hilversum. Gingen we naar Gooiland.....

Het is verleden tijd en toch denk ik eraan. Ik heb een hoop gemist. Ik was een vaderkindje. Mijn vader en ik waren twee handen op een buik.

Twee vrienden uit de houthandel.

Mijn vader zei altijd: ‘Laat haar maar. Wij vermaken ons wel.’ Waren met kerst uitgenodigd bij de vrienden die in de houthandel zaten.

Ik heb nooit begrepen wat mijn vader in mijn moeder zag. Hoe hij aan zo’n vriendin kwam.

Er komt zoveel boven als je erover gaat praten. Dat wis je niet meer uit.

Houthandel, waren keurige lui, maar ze mochten mijn moeder niet. Wie mocht haar wel. Niemand. Ze had geen enkele vriendin. Ach als ik daar aan denk.....

Ik had mijn muziek, mijn viool. Mijn viool en de pleziertjes.

Het was wel een mooie vrouw om te zien. Een knappe vrouw. Niet groot. Ze was klein. Ik ben ook klein.”

De hr. R. en mevrouw G. zitten heel aandachtig te luisteren. **Mevrouw G.** knikt af en toe: “Ja, dat hebben wij ook in de familie. Ik ben de jongste.”

Mevrouw M.: “Geld als water kon ze uitgeven. Werkelijk als water. Ik heb mijn moeder gehaat. Ze had een vriendin eender als zij. Ze pasten bij elkaar. Ik snap mijn vader niet. Ik begrijp niet waarom hij aan haar is blijven hangen.

Proest het uit..... Een keer heb ik een stoffer naar haar hoofd gegooid. Op een zaterdag dat de meisjes vrij waren. Had ze gezegd: ‘Ga maar naar huis.’ En op het moment dat ze naar huis wilden gaan, moest de keuken toch gedweild worden. Ik heb de stoffer gepakt en naar haar gegooid. En zei: ‘Eindelijk heb ik overwonnen om dit te doen.’ Ze kreeg hem op haar hoofd. Toen heb ik gelachen.

Je hebt geen leuke jeugd op die manier. Ze was niet muzikaal. Ze kon geen noot lezen. Mijn vader, hij componeerde alles en schreef alles op zijn manchet. Een fijne man en ook voor de mensen allemaal.”

De bewoners houden ons altijd bij de les...welke muziek hoort bij wie en op welke manier?

“Ik maak wel muziek... denk ik, maar niet op de juiste manier, denk ik..... Is altijd moeilijk.... Ik heb altijd het idee dat er zoveel in zit dat er niet uit komt..... Maar ik kan best naar jouw muziek luisteren.....
Is het noodzakelijk om van iemands muziek te houden als je er iets anders...?nou ja denk ik.....ik hoor iets anders dan jij, denk ik.. Zeg ik wijze dingen? Weet ik niet....Klopt niet voor anderen denk ik.....”

Mevrouw Z. is gevallen. “Op mijn rug.” Ze ligt met een gekneusd been op bed. Veel wrijven, het been doet duidelijk pijn, maar ze is als altijd welgemoed en raakt op haar praatstoel:

“Ik schuffel wel zo’n beetje rond. Straks gaan ik weer lopen. Die jongens van mij: moordpikkies zijn het. (schiets in de lach) Zit ik zo’n beetje tegen hem te kauwen.....ach, het breekt een beetje. (schiets weer in de lach). Ging ie vissen. Waar is mijn havermout? Strooide die dat in het water. Die rotjongen. Maar het zijn geen rotjongens hoor, het zijn moordpikkies. Je had er helemaal geen erg in, je deed het. Ik rende altijd die trap op en af.....”

Op 21 september was onze boekpresentatie: “Want we hebben allemaal de morgen”. Dementees, taal van mensen met dementie, handreiking voor naastbetrokkenen. Een bijzondere, prachtige, geweldige middag met veel mooie juweeltjes van de aanwezigen (voor meer informatie ikruijssen@cordaan.nl).

“Waar heb ik dat aan verdiend zoveel gezelligheid.”

“Woorden en een hand zijn het allerbelangrijkste.”

“Dat was fijn. Om over vroeger te praten.”

“Mag ik straks met jullie verder gaan? Goeie vrienden hè?”

“Gezelligheid heeft de eer.”

“Het zoet komt naar je toe.”

“Als ik de gitaar hoor dan hoor ik gelijk tjinkedingedink. Word ik vrolijk van.”

“Met handen kun je vrienden maken en wuiven naar elkaar.”

“Het voelde als een thuiswedstrijd. Veilig.”

“Toch leuk dat we dat allemaal hebben meegemaakt als kind.”

“Kijk eens naar uw handen, vrolijk en gezond.”

“I accept them, they accept me.”

“Niet ontkend, maar verwend.”

“Dat liedje klonk leuk en vrolijk was oud.”

“Het is natuurlijk de muziek die het maakt. De muzieknoden.”

“U trakteert mij op de lente, de zon is in de zijn.”

Bij de lunch: “Wat jammer toch dat u geen gebit meer heeft”,
Antwoord: “Geeft niks, hoor, ik heb gelukkig mijn dochter nog”

Over de zorg: “Zij zorgt dat alles altijd goed komt. Ze is gewoon lief.”

“Ik krijg helemaal de koude rillingen als het over geloof gaat. Goede koude rillingen.”

“Het zijn gewone liedjes maar het pakt wel aan. Er gaat veel meer door je hoofd. Ik praat vlot dat is mijn geest, ik ga niet dom doen. Ik kom van Curaçao Willemstad. Mijn ouders zijn van Suriname maar ik ben precies hetzelfde.”

“Ook tegen een kind: praat goed. Toon jezelf wat wie je bent.”

“Ik weet wat ik ben: ik ben een plus van mijn moeder en vader.”

“Het was kort maar ik ben blij dat ik zulke mooie liederen in mijn oren krijg.”

“Kijk eens zuster, dat is toch een mooie troostdag.”

“Een luisterliedje. Dank u, dat is beter.”

“Zing ik mooi zegt u? Dank u wel, want je hebt af en toe een complimentje nodig. Ik luister wel.”

“Mevrouw ik heb ook een gehoorapparaat. Ze zijn gelukkig niet zo lelijk als vroeger.”

“Ik vind het een fijne dag als alle mensen gelijk zijn en niet ontevreden. En zelf proberen.”

“Ik voel me hier zo thuis. Ik ben zo veel alleen geweest. Ik ben graag met mensen maar met prettige mensen. Niet die alleen leuk doen maar gezellig. Dat

ik dat nog mee mag maken.”

De belevingsconcerten die in de verschillende huizen worden gegeven, zijn stuk voor stuk verschillend. Ze worden in de avond of in de middag gegeven. Normaal gesproken voor bewoners die geen taal meer tot hun beschikking hebben. In Beth Shalom zijn er veel bewoners die nog wel taal hebben. Zij komen binnenlopen om rustig te worden, even afleiding van hun onrust te vinden...

Bij het welkomstlied:

“Ach, hier word ik helemaal warm van.”

“Ben je daar? Ik heb je gemist.”

“Krijg ik nu ook een kusje?”

“Oh wat mooi.”

Bij een slaapliedje:

“Ik vond het heel fraai.”

“We gaan toch nog niet slapen?”

“Ik weet wel dat die niet helemaal zuiver was. Ach, de volgende is vast beter.”

Bij een meezinglied:

“Dit is echt, echt heel mooi, dat zeg ik eerlijk.”

“Je moet het serieus nemen. Het hardst.....de emoties.....in het hart. Het roept in je oren. Een luid lied”... “Zei ik dat? Ontroerend mooi. Tegenzicht.”

“Die liedjes zijn allemaal antiek, Maar wij ook.”

“Ik ben 84 en dat is heel goed.”

Na een gedicht:

“Dat is nou een mond vol.”

Eén, twee, drie, pas op!

Na een lied:

“Dan zing ik en dan zie ik geen limonade meer.” (*Er stond limonade voor de bewoner*)

“Zeg het en ik weet het. Nou ja, bijna.”

“Ik heb kerkliederen gespeeld en gezongen.”

Om zich heen kijkend: “Leuk he, van die oude mensen. Leuk om te horen. Vind je ook niet?”

“Dat is belangrijk: je doet alsof er niets aan de hand is.”

“Er zijn regels die je echt in de gaten moet houden (*zingt de melodie*) dan hoor je hoe die opknapt.”

“Zijn er ook liedjes die klaar zijn?”

Met een guitige lach en vrolijke blik in de ogen: “Heb jij een relatie?”

Stralend om zich heen kijkend en knikkend: “Dit is mijn dingetje!”

Na de kerkdienst kwamen deze prachtige woorden...

“We zijn toch ménsen?
Menselijk,
ménselijk moeten we zijn
en niet overdreven zijn,
anders val je!”

“Als God zou bestaan zou de wereld mooier zijn.”

“God is zo groot dat hij er een aantal niet ziet.”

“We need a little strength...you need that when we life here. Why don't we change our way of life. The universe doesn't pay in life. Doesn't work that way. If God give you the wisdom you have to use it. In the gospels you have it. Doctors.... everybody use the job...mmmmm...everything comes from the bible.”

“Die muziek die prikt. Ik kom van de Nederlandse Antillen, dan denk je weer aan de mensen die daar wonen. En vooral op zondag. De kerkliederen he. Op zondag. Je herinnert je altijd terug naar je eiland. Vooral nu je hier bent. Van de protestante kerk vooral. Ook de katholieke kerk. Om de mensen gelukkig te maken. Ze bellen en vragen. De radio natuurlijk. Door de radio luisterde ik voornamelijk naar protestante en katholieke. Als ik naar de kerk ga hadden ze echt leuke liederen. Op de radio op zondag. Door de week werk ik. Het meeste volk zong niet in Papiaments in de kerk maar in Hollands. Ik hoorde het maar zong het niet.. ik zeg het eerlijk..maar vond het wel leuk. Men praat niet de waarheid maar ik vertel het. Gewoon Nederlands, dat versta ik. Maar diensten werd soms ook in Papiaments, maar ook in Nederlands. Waarom werd gevraagd? Wie er meer waren in de kerk? Ben u er wel eens geweest? Dan moet u zeker in de kerk daar gaan. Mijn ouders zijn protestant. Op zondag niet ver van huis en ze spelen het ook op de radio. Meestal als ze het spelen op Curaçao dan denk ik aan hier...hoe het hier was in Nederland.”

“Een mens is een mens, dat heeft God geschapen. Dan kijk ik wel eens in de bijbel maar daar staat geen foto bij, dat kan ook niet. Dan denk je waar gaat dat toch heen? Zo zou het moeten zijn, te laten zijn. Je weet nog niets...”

“Het gaat voorbij. De liefde blijft, dan kan er geen oorlog zijn, daar is het voor bedoeld. En daar leven we van. Alles voor een ander houden moeten we open houden.”

“Is een God, kan zeggen amen. Samen rijmt op amen.”

“Dan horen we de radio muziek. Kerkmuziek. Orgel. Dat voel je van binnen dat moet beginnen. Zo is het leven dat wordt gegeven om naast elkaar te leven.”

Zomervruchten. Groeide er ook zomerfruit in de tuin?

Mevrouw W.: “Maakte mijn vader.”

Mevrouw S.: “Dat deed mijn moeder. Heel veel verschillende.”

Mevrouw W.: “Dan maak je er jam uit.”

Hr. K.: “Manjes, ja.”

Mevrouw A.: “Aardbeienjam, natuurlijk.”

Mevrouw W.: “We hadden wel appellebomen.”

Hr. K.: “Bosbessensap!”

Mevrouw W.: “De bessen. Aalbessen.”

Mevrouw S.: “Mijn moeder ging het altijd wekken. In die glazen flessen. 's Zondags was er pudding. En dan pakte ze weer zo'n glazen fles. En dan werd er overheen gestrooid. Dat was lekker. Hadden we een schuur. Has ze een heel stuk afge.....daar stonden die weckpotten allemaal.”

Mevrouw W.: “Die inmaakpotten. Er was van alles.”

Mevrouw S.: “Een schrift hadden we allemaal. Moesten we opschrijven wat we zagen. Nam ze dat mee voor ons allemaal. Ieder een schrift. Gingen we dat opschrijven. (.....) Dat moest allemaal in het donker staan. Had ze een diepe kast. En op zondag pakte ze dan zo'n pot.”

Mevrouw W.: “Dat zijn echt ouderwetse moeders!”

Alle kleine vaasjes zijn door de bewoners met rozen gevuld, ieder koos zijn /haar eigen kleuren. Hr. Z. heeft het vaasje voor mevr. D. gevuld. We zetten de vaasjes in beide huiskamers.

Mevrouw S.: “Dan hebben we overal wat.”

Spelletjes doen is van alle tijden waar je ook op de wereld woont. Sommige spelletjes blijven terugkomen, generatie na generatie. Of je nu in Nederland of Suriname hebt gewoond.

Mevr. B.: “Knikkeren. Daar ben ik gek op. Met m’n broers. Ja, een holletje in de grond. Als het er dan in is, krijg je een hoge prijs.”

Mevrouw K.: “Kalkknikers en van die dure stuiters met mooie kleuren.”

Mevrouw A., breed glimlachend: “Vreselijk veel knikers. Op het erf, heel veel knikers. Mijn vader had heel veel knikers gekocht.

Touwtje springen.....

Mevrouw K.: “Zalig. En dan dubbel. En dan doorspringen. Mijn moeder zei: ‘Als het donker wordt, dan moet je naar binnen komen.’”

Mevrouw A.: “Een heel groot erf. Manjebomen hadden we. Awarebomen. Het was groot.”

Mevrouw B.: “Touwtje springen, heel vaak. En kasti. Vader was streng, ik mocht niet stil zitten. ‘Ga je moeder helpen.’”

Hr. K.: “Die stuiters glommen altijd zo. Je had hele handen vol. En die anderen hadden nog veel meer. ‘Ik ga gelijk naar mijn moeder, om te laten zien wat ik gewonnen heb.’ Diefie met verlos.”

Mevrouw A.: “Ik kon echt hard rennen, daar in die straat van ons.”

Mevrouw B.: “In hard lopen ben ik nummer één. Dan kan mijn broers mij niet inhalen.”

Mevrouw K.: “In een lantaarnpaal klimmen. Ik ben ook wel eens op een hek gevallen. Toen ben ik door de brandweer thuisgebracht.” (grote glimlach)

Hr. K.: “Ik voetbalde liever. Ik was niet altijd in de meerderheid, maar ik rende wel. Het was natuurlijk voor de bal. Ik maakte wel aardig wat goals.”

Deden de vrouwen als meisje ook aan voetballen?

Mevrouw B.: “Binnen, op het erf. Met mijn broers. Heel goed zelfs.”

Mevrouw K.: “Ik heb altijd gezwommen en atletiek gedaan. *Hoogspringen, verspringen....*”

Mevrouw B.: “Op school. Weeshuis. Binnen.”

Mevrouw K.: “Met handballen hadden we een trainer. Eerst was ik rechtshalf. En later rechtsbuiten.”

Mevrouw B.: “Je moet altijd in beweging blijven.”

Mevrouw K.: “Zwemmen op de Heiligeweg. Ik doe overal aan mee.”

Hr. K.: “Ik ging wel eens kijken naar de handbalsters. Die zaten naast de voetballers.”

We zingen wat liedjes van oude kringspelletjes.

Hr K., met stralende glimlach: “Wij vonden het lullige spelletjes. Ik was altijd buiten. Ik kwam alleen binnen om te eten. De hele dag voetballen.”

Kleine kerkdiensten op de afdeling: protestant en katholiek samen oftewel oecumenische diensten. Belangrijk voor bewoners die niet meer naar de kerk kunnen, maar waar geloof een essentieel onderdeel is van het leven. Zingeving, geloof, samenzijn, saamhorigheid, geloofsverhalen, geloofsliederen, samen bidden en dat alles samen delen... de mooiste uitspraken uit de kerkdiensten.

Bidden voor:

“Vriendschap en liefde. En liefde het meeste.”

“Nou voor de ruigheid van de mensheid. Die zijn soms zo gemeen. Denken dan: dat zijn we niet maar is wel zo.”

“Voor de kracht die jullie voor ons hebben.”

“Nee, vind ik heel moeilijk. Dat is het probleem: dat ik heel moeilijk in andermans zaken kan duiken en daarvoor een oplossing kan vragen en neerzetten.”

“Ik zoek het een beetje bij de deur. Voor de zorg. Eindelijk een nieuwe regering krijgen. Twee tegenpolen die elkaar vinden.”

Over het lied: daar waar liefde woont: “Ja, dat is nou een mooi lied. Dank u wel. Ik zou er bijna van huilen.”

“We hebben elkaar nodig op geloofs gebied.”

Persoonlijk toegezongen worden: “Mw. K....ach dan ben ik lieve mw. Dat is fijn.”

“Ik ben gedoopt. Kreeg een hele bak water over me. Ik was 16 toen. Was van kerk veranderd krijg je dat.”

“Daar krijg ik de rillingen van. De zegen van God. Toen ik gedoopt werd was mijn moeder ziek. Mijn vader droeg mij. Ik brulde, wilde blijkbaar mijn moeder hebben.”

“Ik ben eerst een beetje uit de kerk gegaan. Toen ik ver woonde en toen weer terug. Ik eer alles wat uit de hemel komt.”

“Ja liefde voor iedereen. Had ik ook gezegd.”

Gesprekjes zijn vaak zoeken naar de juiste woorden, aftasten en tijd en ruimte geven om te antwoorden.. meegaan in de belevingswereld van de ander en hopen dat je het juiste vraagt/zegt. En langzaam met genoeg tijd en aandacht komen dan ineens meer woorden en een klein kostbaar levensverhaal.

Dhr. K kijkt en aait Storm: “Wat een witte hond...vacht.. Het was een groot huis maar toch....maar de... uit elkaar...mijn ouders hadden een melkzaak. Altijd als het kon hadden we een grote... een beest..grote hond. We woonden... een groot huis. Mijn ouders waren...groot huis...

We aaien samen even Storm en zijn samen even stil. Zo'n groot huis. Zou dhr. misschien ook broers en zussen hebben gehad?

Dhr. K. knikt: “Zussen en jongens...groot gezin...

We knikken elkaar toe, zijn stil en ik vraag me af of dhr. misschien oudste, middelste of jongste in het gezin was.

Dhr. K. is even stil: “Ik ben het allemaal geworden. Ik heb...gauw was het... met vader en moeder..uit huis...

Dat klinkt als een pittig leven met veel werk en ik vraag me af of hij veel thuis is gebleven om te blijven helpen.

Dhr. K. knikt en glimlacht: “Ja kun je wel zeggen overdag...

Vader en moeder kwamen altijd...was er melk in de winkels...

Hadden uw ouders een melkbedrijf? Waar ze altijd moesten werken en iedereen moest helpen?

Dhr. K. knikt zeer instemmend: “Ja! Melkzaak.... groot gezin...”

Samen zwijgen we weer even.. vond u het fijn om er helpen of niet zo?

Dhr. K. zwijgt en denkt na: “Ik...weet... melkzaak weet ik...

Heeft dhr. de melkzaak van zijn ouders overgenomen om ze te helpen?

Dhr. K. glimt en straalt: “Ja! Was toch groot gezin. Altijd ook thuis. Moeilijk helaas toch wel...mijn vader ...mijn dochter was toch altijd....moeder... En kunnen....maar ik geloof...niet voorstellen deed je niet...een eigen bedrijf moeilijke tijd... kun je niet...wilde je toch werken..ouders.. melkzaak hadden

ze...stonden altijd klaar ...mooie... melkboer was er...melkzaak. Altijd alle kinderen...allemaal. waren gewoon die er liepen..."

Ik knik hem toe en pak zijn hand, onder de indruk van het verhaal. Iedereen hielp dus een handje mee?

Dhr. K. knikt instemmend en zegt trots: "Ja! Melk...hier....altijd hulp. Moest gewerkt worden. Mensen... tegen... En mijn zusjes ook..."

We glimmen tegen elkaar en ik zie het voor me: dus jongens en meisjes moesten allemaal meehelpen omdat het een groot bedrijf was?

Dhr. K. straalt en knikt: "Ja! Allemaal. Want het was een groot huis. Met kinderen..."

We zijn samen even stil terwijl ik dit laat bezinken.. zou dhr. ook naar school zijn gegaan met zo'n groot gezin en veel werken?

Dhr. K. glimlacht: "Ja! Was in eerste plaats. Ja!

Die was vreselijk moeilijk geschreven.

(dhr. K. frons) Mijn vader was een moeilijke man. Moeilijk! Moeilijk. Hij....

Ik frons met dhr. mee... oei, moeilijke vaders...die zijn ingewikkeld...samen zijn we stil...uw vader was een moeilijke man?

Dhr. K. zucht: "Ja moeilijk. Ik heb hem nooit anders als moeilijke melkboer... man ..nee nee..."

En samen zijn we weer stil. En hoe was uw moeder?

Dhr. K. glimlacht: "Dat is een ..nou altijd...ach, die mensen....dan had ze altijd een geintje... zomers...heb toch vreselijk gelachen..."

Samen glimlachen we om zijn moeder, ik zie het voor me, maakte ze altijd geintjes, uw moeder?

Dhr. K. is even stil: "Ja, maar niet gekte...melk vaak. Vader werkte...en eh...."

We zijn weer samen even stil en ik vraag me af of dhr. naast al het werk en school ook wel eens tijd had om te spelen?

Dhr. K. lijkt te broeden op het antwoord: "Nou...dat was toen...ik...ik was altijd werken...helpen...dat maak je daar."

Daar ben ik even stil van... altijd werken en geen tijd om te spelen, tjonge, dat waren nog eens andere tijd.. altijd aan het werk?

Dhr. K. glimlacht en schudt lichtelijk nee: "Nou ja zondagmiddag effe...kinderen was toch.. zondagmiddag slaap..."

Mm, ik zie het voor me, lekker elke zondagmiddag even mogen slapen?

Dhr. K. geeft een brede glimlach en schudt weer lichtelijk nee: "Nou dat was gauw paar uur...1 uur..."

We zijn weer even stil en ik denk na over het verhaal dat dhr. me heeft verteld.

Ik pak mijn gitaar en zing er een liedje over, erna vraag ik of het klopt.

Dhr. K. glimlacht: "Ja ...ach.. Ja groot gezin..."

Ik bedank hem voor zijn verhaal en vraag of ik volgende week weer mag komen.

Dhr. K. schudt zijn hoofd: “Volgende week ben ik er niet ...”

Ik glimlach en zeg dat ik dan niet hoeft ik niet te komen...

Dhr. K. glimlacht terug: “Ach nou ja....nou, ik wil wel graag.”

Muziek is een onderdeel van het leven. Speciaal voor mensen met dementie zijn er afgelopen jaar 4 seizoen-cd's gemaakt. Deze muziek is gratis aan te vragen. Zie de bijlage voor meer informatie erover.

“Muziek liedjes zijn altijd leuk. Ik heb vroeger altijd banjo gespeeld. Het gaat anders. Op Mandoline heb ik les gehad en zijn het streken. Bepaalde streken doen. En dat is heel anders. En dit is veel oefenen weer en de dag beginnen ermee. Ik moet mijn muziek weer helemaal ophalen. Zo zou het ook moeten zijn. Elk instrument moet je weer oefenen. Met elk instrument. Elke dag weer. Heb ik ook begrip voor. Is tegenwoordig helemaal weg. Temperatuur speelde daar geen rol in. Maar wel het begrijpen erin.”

“Ga je spelen? Dat is mooi. We hadden een viool en een grote vleugel thuis. Toen we in Hilversum woonden. En een cello. Toen ik hier de eerste dag kwam zag ik de cello in het hoekje staan en voelde ik me gelijk thuis.”

“Wat een geween mag ik weg!”

“Tjonge. Dat is jaren geleden dat ik dat heb gehoord. Jaren! Geleden!”

“Dat liedje ken ik helemaal niet. Jullie hebben allemaal liedjes gezongen maar deze ken ik niet.”

“Orgel gespeeld. Er kwam geen ander dus je moest wel. Ach als je het doet dan blijf je het doen.”

“Die melodie speelde ik.”

“Mooie liederen. Krijg ik kippenvel. Goede liederen. Kwestie van eerlijke liederen.”

“Toen ik naast haar zat zong ze zo lekker weg. Toen dacht ik die heeft goed leren zingen.”

“Je moet liedjes van vroeger zingen maar ook van nu.”

“Heb je ook gezongen buiten? Gaan we nu ook buiten zingen?”

“Ik zong zo vals, maar ik trok de hele zaak mee. Ze zeiden: je bent een braaf kind maar zing maar niet mee. Bij ons thuis zong iedereen vals behalve mijn moeder. Was niet om aan te horen verder.”

“We moeten voor onszelf ook een beetje klappen.”

“Dat waren prettige meiden bij de Postbank om aan te sturen. Was de mooiste baan van de wereld. Ze gelden als moeilijk maar ik had al snel door dat ze niet moeilijk waren. Ik weet niet waarom maar had een moordtijd tot mijn pensioen. Was niet moeilijk, eerlijk zijn met de meiden. Ze konden hun bek open doen als ik het mis had. Als ik het niet weet weten, zij weten het beter dan ik. Toegeven als je fout zat. Vragen!

Ik spreek geen Amsterdams. Zoals ik met de meiden om kon gaan dat was fantastisch.

Het was zo makkelijk. Toen de chef wegging was de keus: Ik moest blijven want was goed met de meiden. Als chef kun je veel permitteren. Want je moet steeds even terug koppelen aan jezelf: wil je dit zelf.

Wat u niet wilt wat u geschiet en dan krijg je Amsterdamse meiden. Dan weet je dat je eerlijk bent met elkaar.

Ik denk dat ik met de meiden altijd eerlijk ben gebleven. Toen de chef wegging vroegen de meiden of ik mocht blijven.”

“Alles is muziek.....

mijn vader:

viool

cello

piano

(gebaar van fluit)

fluit.....

Zwemmen

Noord-Hollands Kanaal

Springen

(gebaar van hengel vasthouden)

Vissen,

Wormen zoeken,

Rust.”

“Nu weer een één met passende schoenen. Het komt uit een gesprek met mekaar. Dan ben je op een gegeven moment zo ver gevorderd met praten, dat er geen momenten meer zijn waarop je zou willen praten.”

Ik vraag voorzichtig of hij misschien wil stoppen met praten.

“Laten we het bekijken. Dat bekijken kan uit de hand lopen. Er wordt gebabbeld over datgene wat het beste zou zijn.

Dat kan uitlopen naar ik weet niet hoeveel verhalen.

Of dat bij het leven hoort, daar twijfel ik soms aan.

Je ziet het boekje

(hij wijst op mijn schriftje, ik had hem gevraagd of ik zijn mooie woorden op mocht schrijven)

en je ziet het verhaal steeds kleiner worden.

Zo gaat het.

We praten erover.

Maar het is ook zo.

Hoe het ook zit, zit het. Hoe het ook loopt, loopt het.

Dat begint als kind

en dat eindigt als volwassene.

En of dat speciaal is of dat het toevallig is.....ik weet het niet.

Dat is niet bewust.....je merkt iets op.

En het probleem is niet voor iedereen weg gelegd.

Ik voel m'n eigen nu gesproken.

Zo het u uw eigen ik geïmproviseerd, om toch gelijk met elkaar te werken.

Zie de overkant, (wijst naar de andere gang die door het raam aan de overkant te zien is)

Het zegt niks, want het praat niet tegen ons.

Maar het is wel wat.

Je kunt niet overal ‘ja, maar’ tegen zeggen.

Soms is het moeilijk, soms is het makkelijk.

Ik zie u als een met en zonder figuur.

Het zit in die kop, het is gedachtenwerk.

En hoe is het mogelijk,

en dat tussen twee mensen die elkaar amper kennen.”

“Jonge mensen dat zijn wij hier. Dan heb je 5 euro of zo. En komen jonge mensen met kinderen. En dan denk je daar moet veel geld naar toe gaan. En dan denk je: dat zijn geen fouten maar wisselingen. Want zo moet het gaan. Want als je gaat, waren de waarden vanuit de Waarheid heel anders. *(De krant de Waarheid)*. De echte waarheid die leeft dagelijks in je. Je beoordeelt zelf wat goed of niet goed is. Dan kan je gebeuren dat je tegenstander een beetje boos is. Zo is het leven. Zo'n mensje ben ik ook. Geen mens maar mensje.”

Mw. A: “Ik kom uit een ander land. Was bang was in andere plaats. Jij vind het een heel gezellige situatie hier en het komt niet zo.”

Mw. B: “Ja, natuurlijk snap ik. Ze waren misschien nooit in Amsterdam geweest en dat is wennen.”

Mw. A: “Ik vind het heel anders hier. Ik was wereldvreemd en nu wereldwijs.”
“Er zijn ogenblikken in je leven. Dingen die je niet vergeet.”

“Ik praat zolang ik het mooi vind.”

Mw. K: “Maar we zijn gelukkig niet ziek. Maar wel eenzaam. Ik mis mijn man. Had liever thuis willen blijven, maar ja ach, dan zie ik een keer per week mijn kinderen en hier heb ik afleiding en is het fijn. Heb mijn vriendin weer terug. Was bang dat ik in een gesticht zou komen maar kwam hier. En is hier is het fijn en ben ik bij mijn vriendin.

Mw. Z: “Wie dan?”

Mw. K: “Jij toch! Ik had je niet meer gezien sinds lagere school. En hier is afleiding. Het is niet: ze hebben me opgeborgen. Nee hoor. Hier is het fijn en niet eenzaam. Thuis zat ik te wachten tot het etenstijd werd en ik naar bed mocht. Hier is er altijd iets te doen.”

“Handel ze gewoon in het niets.”

“Er gaat van alles door mijn hoofd heen. Het is druk. Die komt en die gaat.”

“Ik drink en eet niet, ik droom.”

“Mijn moeder zegt: Of je bang bent of niet, je moet gaan. Zij was niet bang van de dood.”

“Ik geloof niet dat je ongelovig bent. Je bent lief. Omdat ongelovigen rare dingen doen.”

“Het is wel fijn als je je woorden goed kent. Vind ik wel leuk hoor.”

“Ze is 88 en heeft pijn.”

“Ik heb geen zin! Oh, maar ik drink wel mijn koffie op. Waar zit ik nu op te wachten?”

12 mei: dag van de verpleging! 365 dagen per jaar, 24 uur per dag.. Altijd staat er wel een zuster of broeder klaar!

Vandaag de complimentjes naar de zorg vanuit de bewoners. Want werken in de zorg is zwaar. 'Maar je krijgt er ook veel voor terug', horen we verzorgenden vaak zeggen. Vandaag, op de dag van de verpleging, krijgen jullie complimentjes terug van de bewoners! Bedankt voor jullie inzet en betrokkenheid om steeds weer het beste voor de bewoners voor ogen te hebben!

“Een pluimpje geven, een complimentje hoort er toch bij!”

“Ze hebben het allemaal druk natuurlijk.”

“Goed! Ze doen hun best om je op je gemak te stellen en om aan te kleden, op je stoel te zetten, praatje te maken, helemaal gezellig.

“Ze doen het rustig en op hun gemak.”

“We hebben samen de grootste lol, af en toe moeten we echt lachen hoor!”

“Bij elkaar zitten en praten en lachen, dat is juist gezellig!”

“Met sommige mensen van buiten was dat wel anders, maar hier nemen ze hun gemak voor je.”

“Ze doen het heerlijk! Uitstekend hoor, ze hebben de tijd! Uitstekend.”

“Je kunt wel wat lekkers geven voor bij de koffie, maar voor de rest kun je niets doen.”

“Zorgen gaat vanzelf.”

“Zusters hier zijn echt wel lief.”

“Vanaf het begin is het leuk en zijn ze lief.”

“Ze hebben het hier zwaar hoor. Moeten veel tillen. Krijgen ze rug pijn van hoor! Moet je insmeren dan.”

“Zusters, daar heb je veel plezier van.”

“Zusters, er is altijd wel wat te lachen.”

“De één is makkelijk, de andere moeilijk, dat ligt aan jezelf.”

“Het is fijn als ze komt en weet wat je te wachten staat, hoef je je nergens zorgen om te maken.”

“Het is fijn, maar aan de andere kant denk je; je moet flink zijn, je moet helpen met aanpakken, samen! Dat is de oplossing.”

“Als je zo langs elkaar werkt, dan gaat het niet zo goed.”

“Ik ben in de volledige verzorging, ze moeten me op bed wassen, aankleden. In het algemeen gaat het vrij goed. Je moet zelf zo veel mogelijk medewerking verlenen.”

“In de regel is het erg goed.”

“Als het goed gebeurt, lig ik voor negenen in bed en is het goed, denk ik; hé, fijn!”

“Zorgen is altijd hetzelfde: je moet je aanpassen.”

“Ik vind dat wij hen best wel een in het zonnetje kunnen zetten, want wat krijgen ze er eigenlijk voor terug?”

“De zuster let op alles als het nodig is.”

“Zorgen is altijd hetzelfde: je moet je aanpassen.”

“Dat zie je aan het ganse doen en laten dat er liefde uitkwam.”

“Het is toch fijn als er iemand naast je zit die je kent en prettig vind.”

“Goed dat er overal mensen voor zijn.”

“Ik doe nooit zo hard herhalen maar ik word nooit vergeten, ik krijg altijd een plaatsje.”

“Dat haar van jou is als een bloem, zuster. Die lange met die kroezen, dat wil ik hebben!”

“Het is een soort liefde voor mensen, echt lief zijn voor elkaar op die dag.”

“Dat is wat hun willen, je hebt anderen die hoeven niet. Zuiver. Voor deze mensen.”

“Waarom denk je dat hij altijd met zijn arm om haar heen loopt ? Om haar te beschermen.”

En natuurlijk het lied voor de zorg (gemaakt van de Juweeltjes), helaas deze dag niet zingend de afdelingen rond ;(

De zusters hier zijn heel erg lief,
Wassen me lekker elke dag,
'n Praatje als ik verdrietig ben,
En 's avonds nog een knuffel.
Als ik niet weet waar ik nu ben,
Of mijn woorden eens vergeet,
Staat een lieve zuster klaar,
Om mij even te troosten.
Als we samen lachen om grappen,
Die we maken keer op keer,
Bedenk ik mij op zo'n moment,
Ik ben zo blij met hun.
Vroeger deed ik voor vader en moeder,
Wat zij nu voor mij weer doen,
Zorgen dat het leven nu,
Een beetje beter wordt.

4 en 5 mei zijn belangrijke dagen, voor deze generatie is de oorlog nooit verleden tijd...

“In de oorlog op school hebben we niet veel gezongen. Was ik tien of zo. Van 40 Tot 45.”

“Hebben zoveel herinneringen aan de oorlog. Mijn moeder gaf haar boterham aan mij een goed voorbeeld van moederliefde. Mijn vader was weg je wist niet of hij terug kwam. Kwam gelukkig wel. Zat in een interneringskamp. Alle mannen waren weggehaald. Ze mochten daar niets. Alleen zitten en aan huis denken. Gingen naar het Muiderpoort station en moest je maar afwachten of hij erbij was. Dacht je: oh die is er niet bij en toen zagen we mijn vader. Ik zie mijn moeder nog huilen. Weet het nog. Moet ik nog van huilen.”

“Ik was zes jaar toen de oorlog uitbrak en ook de bevrijding.”

“In de oorlog gong ik bij mijn opoe wonen bij het Zeeburgerpad bij het schepradgemaal. Daar was het altijd warm. Moest voor de sluzen gestookt. Er was geen olie. Maar ging met open vuur. We gingen daar ballen in het grote hal in het weekend dan was er geen vuur. Zondags niet. Het armendorp was net voor het Zeeburgerpad. Armendorp daar woonden de werkelozen. Ze kregen geen geld maar wel eten van de gemeente. Opoezorgde voor de grote pannen. Die gingen naar de armen. Ze maakte het op het vuur. Ze was conciërge. Moeder bleef dan slapen.”

“Als kind weiger je geen brood omdat het oorlog was. Stonden we bij het burgerziekenhuis en gooiden ze brood naar beneden. Ach, ja ook die hadden dienstplicht hoor deelden voedsel uit.”

“Nee, ik zeg je niet hoe oud ik was in de oorlog. Spannend? Angst hangt eraan. Deel...een enkele keer bij ons. Oom. Ze praatte er nauwelijks over want ze wisten ik had er een bloedhekel aan. Ik was misschien laf of ik wist niet of ik sterk genoeg was.”

“Ik was toen drie, vier jaar oud. De Boeren oorlog (*Zuid-Afrika*). De nonnen. Die houden ons vast. De goede oude jaren.”

“Ja, ik heb na de oorlog heel veel mee gemaakt. Dat is onherroepelijk he. Ach ook tijdens de oorlog. Dat de vliegtuigen overkwamen.”

“Tja, de oorlog. Daar kom je nooit helemaal vanaf. Ik was toen acht jaar. Gek is dat he. Blijft toch hangen.”

Koningsdag nadert. Op tafel de oranje doek.

Mevrouw K.: “Ik was op Koninginnedag jarig. We hadden een bordje staan met haar foto. Als er visite was, was ik nooit thuis, ik was achter op optocht aan. En 's avonds met mijn moeder naar het vuurwerk. Ik had wat dat betreft een moeder die er alles aan deed.”

Mevrouw V.: “Druk, altijd druk.”

Mevrouw K.: “En dan was er een ijssalon in de buurt. Zei mijn moeder: 'Kind, wil je een ijsje?’”

Mevrouw B.: “Overall is het anders.”

Mevrouw V.: “Je moet wel mee doen met het feest. Vlaggetjes. Als de kinderen gaan springen, ga ik ook springen.”

Hr M.: “Het Frederiksplein rondlopen. Helemaal rond. Het was volwassenenfeest. Ze keken wel uit. Want het meeste gebeurt op het Frederiksplein. In het midden muziek.....Die stonden in een rondje om de sproeier heen. Kinderen allemaal met snoep.”

We zingen: Oranje Boven.....

Mevrouw V.: “Ik hou van Oranje Boven. Ik vind het jammer dat de koningin er niet meer is.”

Iedereen knikt.

Mevrouw V.: “We zijn elkaar eens.”

Mevrouw K.: “En dan heb je de muziektent.”

Hr M.: “Je ziet het groeien. Dan is het een topstuk en het jaar daarop gaan we weer wat anders maken.”

Mevrouw V.: “Op de Dam heb ik ook eens gezien.”

Hr M.: “Dat is altijd versiering geweest.”

Mevrouw B., stralend: “Ja, leuk. Was gezellig. Heel leuk was het.”

Van de koningin naar de koning.....

Mevrouw K.: “Hij is leuk. Hij stelt zich op met de sportwereld.”

Mevrouw V.: “Echt mooi. Ik houd van gezelligheid.”

Hr. M.: “De stadskleur veranderde helemaal. Het werd oranje Amsterdam. Heel wat keertjes meegemaakt. Alles is aangepast. In de muziek.”

Mevrouw V.: “De hele familie nog leven. Pappa, mamma, man, vrouw, kinderen zijn allemaal bij elkaar. Daar houd ik van.”

Hr M.: “Als het verkeer is stil.”

Mevrouw V.: “De stad is vol mensen.”

Mevrouw V.: “Ik houd van grapjes. Vooral als je wat ouder wordt.”

Hr M.: “Het is toch bijzonder dat voor die koningin, als die jarig is, dan staat heel de stad stil.”

Mevrouw V.: “De zon heb je nodig. Voor je botten.”

Was er kermis?

Mevrouw B.: “Het was enorm druk, druk, druk. Leuk, prachtig (*over de draaimolen*). Het was een gezellige tijd. Je kreeg snoep. Zakken snoep.”

Hr M.: “Lekker en veel.”

Volgende week is het Pasen, dus vandaag extra lange Paas juweeltjes.

Op tafel: de gele doek en knuffel-lammetjes. Pasen is in aantocht.....

Dus halen we eerst paasherinneringen op.

Mevrouw A. moet denken aan de palmtakjes die werden uitgedeeld: “En dan gingen we palmpaas doen en dan had ik de helft van mijn dingetje al opgegeten (ze duidt met haar handen het broodhaantje boven op de Palmpaas stok aan). Ik maakte met mijn vader een Palmpaas tak. Mijn vader hielp altijd overal mee.”

Mevrouw K.: “Mijn vader deed altijd alles. Die was de baas. We gingen naar de kerk. Later mochten we mee. Ik vond het fijn om in de kerk te zijn. Ik was altijd blij in de kerk. Het was altijd feest.”

Over eieren verven en eieren verstoppen.....

Mevrouw K.: “Eerst werd het gekleurd. En dan ging mijn vader ze verstoppen. We hadden een grote tuin. En dan gingen wij kinderen ze zoeken..”

Mevrouw A. glimlachend: “Het zijn toch weer de vaders die het doen.”

Mevrouw M.: “We aten. Gingen sinaasappels eten. Ja, eigen kippen.”

Mevrouw K.: “Een grote ren, een eigen kippenhok.”

Mevrouw P.: “We hadden altijd paaseieren. In de keuken zitten en schilderen. Als ze een beetje koud werden, kon je ze schilderen. De meiden in de kamer, de

jongens in de keuken. Anders gingen ze een beetje dollen.”

En gingen jullie met Pasen naar de kerk?

Mevrouw M.: “Vast en zeker. Prachtig versierd? Ja. En mooie muziek.”

Mevrouw A.: “Dan mocht het Gloria weer. Ik mis het wel even. Maar het komt weer.”

Mevrouw P.: “Paaswake. Mijn vader was katholiek. Alles wat katholiek, was, moest mijn vader doen. Zei ik: ‘ga ik even helpen, maar de helft had ik al opgegeten.”

Mevrouw A.: “Vasten ja, dat heb ik ook gedaan. Vastentrommeltje: altijd gehad. Als kind zijnde wisten ze op een gegeven moment niet meer wat ze moesten geven (brede glimlach): nou, dan geven we maar een vastentrommeltje.”

Over paasversiering in huis en feestelijk gedekte tafels.....

Mevrouw M.: “Ja: *lichte* kleuren!”

Mevrouw K.: “De tafel keurig gedekt: de grote tafel en de kleine tafel bij elkaar geschoven. Paasbrood? Een speciale bakker, een hele goeie bakker.”

Mevrouw P.: “Nooit geen roomboter, maar met Pasen wel. Zei mijn moeder: ‘Dat smeert meer uit.’ Juist die spijsbroodjes.”

Mevrouw K.: “Daar hoorde roomboter op.”

Mevrouw M.: “Ja!”

Mocht u met Pasen (extra) eieren eten?

Mevrouw A.: “Als het lekker zacht is. Niet zo hard. Eierdopje: ja, ik had er een heleboel.”

Mevrouw P.: “En chocolademelk. Altijd met Pasen.”

Kreeg u als kind ook wel eens chocolade paaseitjes in een netje?

Mevrouw M., glimlachend: “Ja!”

Mevrouw K.: “Eén grote en dan van die kleintjes er in.”

Mevrouw P.: “Meestal van de kerk. Die slijmt meestal. Omdat we weinig geld hadden, kreeg je toch een beetje geld van de kerk. Het werd ’s avonds altijd gebracht, stiekem.”

Mevrouw A.: “Ik heb het ook helemaal geleerd zuinig te zijn.”

Op je paasbest gekleed gaan.....kreeg u met Pasen nieuwe kleren aan?

Mevrouw M.: “Bij ons ook zo.”

Mevrouw K.: “Altijd wat nieuws. Bij ons in het dorp was niet veel. Gingen we naar de stad. Naar Assen. Dan zei mijn moeder: ‘Ga maar wat leuks uitzoeken.’ 18 kilometer. Een hele onderneming.”

Mevrouw A.: “Nieuwe kleren. Dat liet ze dan doen.”

Mevrouw P.: “Ik had twee zusjes, die konden heel goed naaien. Mijn moeder had een hele grote jurk: ‘Geef maar hier.’ ’s Zondagsmorgens was het Pasen, lagen al die jurken klaar. En ook een schaalje paaseitjes er bij.”

Mevrouw A.: “En wat voor weer het ook was, je móest je nieuwe jurk aan.”

Mevrouw P.: “Mijn vader heeft het paasbrood gemaakt. Eerst rijzen. Dan de rozijnen en krenten er in.”

De lente editie van gratis muziek voor mensen met een vorm van dementie is klaar, (<https://andrealiebrand.nl/muziektherapeut/meer-muziek-voor-mensen-met-dementie/>). Vandaag dus juweeltjes over muziek...

“Ik weet de tekst niet meer van het lied, maar je kunt er nog wel over praten.”

“Je luistert en dan kun je het meezingen. Als je goed luistert naar de teksten.”

“Het is geen gehoor wat je te berge brengt qua geluid.”

“Goed drinken hoor want van drinken krijg je een droge mond.”

“We kennen zoveel Amsterdamse liedjes maar nu weet ik ze even niet.”

“In de oorlog op school hebben we niet veel gezongen. Was ik tien of zo. Van 40 Tot 45.”

“Leuk he, al die oude liedjes.”

“Oh, wat toevallig dat ze weten dat mijn opoe daar gewoond heeft! En gezongen misschien.”

“Ik heb niets met muziek te maken hoor. Nou ja. Lang geleden misschien wel. In kinderkoor van Hamelen. Hebben nog gezongen bij het Oosterpark bij de rotonde. Was ik jong. 11 jaar of zo.”

“Dit is veel mooier dan de vorige keer. Zal het eerlijk zeggen. Magerder maar zuiverder.”

“Een liedje zingen? Nou dat kan ik zelf ook wel. En waarom ben ik zo eigenwijs om te zeggen dat ik dat zelf ook kan? Omdat ik altijd op les zat. In de Pieterdijkstraat. En hoe heette die andere straat?”

“Knap hoor dat je dat allemaal nog kunt. Knap hoor want ik ben het allemaal kwijtgeraakt. Wij zongen toen: *‘Wij gaan wandelen, wij gaan wandelen, dat is*

het mooiste werk. ' He, verder ken ik het niet meer. Ik ben dom geworden. Krijg je als je ouder wordt. Potverdikkie."

"Dat lied gaat niet meer in voor de andere mensen. Want die hebben geen in meer. Terwijl het toch goed is dat iedereen weet hoe de zaken gebeuren."

Een gesprekje voeren is niet altijd makkelijk, het is zoeken en aftasten en tja, soms gewoon domme vragen stellen...

Mogen we opschrijven wat u zegt?

Dhr. Z.: Tuurlijk mag u de dingen opschrijven. U doet me geen pijn. Zijn dingen die zijn gebeurd. Ik heb gevaren op de Oranje Nassau. Het was een Nederlands schip, ik was matroos.

Was het zwaar werk?

Dhr. Z: Nee, niet zwaar werk. Gewoon werken. Elk mens moet werken om te kunnen leven. Ik ben één van ze. Ik moet toch eten en kleren aantrekken. Internationaal dat is mijn werk geweest. Oranje Nassau marathon. Noem maar op. Koninklijke Nederlandse stoombootmaatschappij. Dat is niet een schip moeder. De schepen zijn net als een auto. Je komt overal.

Mocht u zelf kiezen op welk schip u wilde werken?

Dhr. Z: De bazen zeggen: ik kom iemand tekort. Zegt andere baas: ik heb wat voor jou.

Mag ik u nog iets vragen?

Dhr. Z. knikt.

Deed u hetzelfde werk op elk schip van de maatschappij?

Dhr. Z.: U stelt domme vragen maar u bent een dame. U stelt ze zoals ze zijn. Elke maatschappij blijft bestaan. Daarom is het een maatschappij.

We zingen een lied over de zee, een Surinaams lied. Dhr. neuriet mee en gecomplimenteerd. Er wordt gevraagd of hij alle liedjes kent.

Dhr. Z.: Nee, ik ken niet alle liederen. Ik ben niet volmaakt.

We komen op het onderwerp gehoorzaam zijn, luisteren naar een baas die verteld wat er moet gebeuren.

Dhr. Z.: Basta. Gehoorzaam zijn. Moeilijk? En toch vanaf de geboorte zijn. Er zijn slechtere dingen. Het zijn allemaal mensen die het uitvoeren en die hebben er voor geleerd. Niet alles wat u wist hebt u in de schoolbanken geleerd.

We zingen een Surinaams lied: Joe mama.

Dhr. Z. (legt uit waar het lied over gaat): Je moet in de rondje komen om excuses aan te bieden. Leren moeten we allemaal, aldoor. Families hebben een kwaad. Je hebt iemand die als jager word gebruikt. Je moet eerst kijken wie dat is. Mooie nummers hebben we. Filosofie van denken. Dat is mijn werk geweest.

We bedanken hem voor zijn mooie woorden en vragen of we nog een keer terug komen..

Dhr. Z.: Zoals we leven hebben we kans u te horen.

Twee generaties geleden, een wereld van verschil...

“Ik kan het niet zo vertellen dat ik het thuis kan brengen. Heb ik weer wat te denken. Dat schuif ik maar even door. Ik ben bijna honderd, daar heb ik de handen niet voor.

Vanaf 1600 zitten we al in Diemen. Al die opa's en oma's. Je kan d'r wel een heel dagboek vol van schrijven.

Kwamen er een meneer en mevrouw van de Middenweg lopen. ‘Twee kopjes thee.’ ‘Zus, twee kopjes thee.’ Heel netjes.

Of zigeuners. Met houten karren met van die kleine paardjes ervoor. Dan gingen ze naar de begraafplaats. Daar stond een groot kruis. Dan zei Pa: ‘Zus, haal jij bier uit de kelder.’ Dan moest ik lopen, de keuken door. Was daar een houten luik met van die ringen. Dat moest ik omhoog doen. Van die kleine flesjes. Een doos vol. En daar gingen ze mee naar de begraafplaats. Als ze klaar waren, kwamen ze betalen. Mijn vader was echt een zakenman.

Was ik met Mary. Deden we het raam open. Hingen we een portemonneetje aan een touwtje naar beneden. Kwamen er kinderen aan.....gauw omhoog (*grote glimlach*).

We hadden van die bussen. Grote ijzeren bussen van Hagg. Ging ik met mijn vriendinnetje naar de waterkant. Vissies vangen. Twee vrouwen zo op hun buik aan de waterkant (*nog grotere glimlach*). Kwam mijn broer, die zei: ‘Vissen moeten zwemmen’, gooide die zo die bussen leeg in het water. Was ik kwáád....!

Het was een werkmanscafé. Kwamen die werklui na hun werk voor een borreltje. Eén borreltje kostte 17 cent. Stonden die vrouwen buiten, die wilden geld hebben: ‘Jan, kom je nou, ik moet aardappelen kopen....’

Ook op oudere leeftijd heeft seksualiteit en baren nog een plek in het leven...

“Mijn zus heeft 22 kinderen. Ze zei: we hadden niets te doen dus deden we de vieze dingen.”

“Ik heb vier kinderen maar mijn man wilde er meer. Hij kon niet meer krijgen dan hij wou. Maar ik moest de rem zetten. Maar ik moest doen. Zij doen niets. Wij dragen de pijn. Zij zeggen na pijn: mooie baby, maar wij dragen de pijn.”

“Ik heb één zoon. Kijk, als je vier kinderen hebt kun je ze niet geven wat ze willen, eisen, nodig hebben. Maar met één of twee hebben, dan wel.”

“Mijn vader had zeven kinderen. Na vier kinderen allemaal meisjes, één zoon. Was hij zo wild van blijdschap dat hij bijna de rivier in liep.”

“Zonder de pillen zouden de kinderen verder zijn gegaan. Ik had er vier. Precies genoeg. Twee jongens en twee meisjes. Goede vriendin die me de pillen gaf. Maar door mijn oma ben ik verder gegaan. Ik had er één maar toen zei ze: als die ene weg is dan heb je niets meer. Dat ben ik gaan geloven en dat klopt: als die ene weg is dan heb je niets meer. Maar die mensen van vroeger hadden veel kinderen. Die dachten als de één kan eten kan de ander dat ook eten.”

“Toen ik baby's kreeg zei ik tegen mijn man: ga maar weg. Ik leid pijn en jij niet. Veel te rustig.”

“Ik was 19 jaar. Mocht van mijn vader als het aan mijn vader gelegen had ik nooit een vriend. Ik telde de jaren tot ik 19 was. Dan mocht je alles. Gaf hij ons toestemming om het te doen. Was leuk hoor. Dancing in en uit. Als ik kon toveren had ik 19 gepakt hoor is leuk hoor.”

“De mannen moeten zeggen of je lekker bent dat kan je niet over jezelf zeggen.”

“Niet alle vrouwen van lichte zeden zijn slecht want ze hebben mannen liefgehad.”

Muziek kan soms teveel prikkels geven, Storm is dan een welkome afleiding die het volgende gesprek teweegbracht tussen twee bewoners en tegelijkertijd rust bij een onrustige dame bracht en die een glimlach op haar gezicht kreeg...

Mw. A.: “Ik zei altijd: ik wil een hond. Vanaf dat ik van school was. Zo, ik wil ze niet allemaal geven hoor. Anderen moeten ook kunnen delen aan hem.”

Mw. B.: “Hij loopt aan het lijntje een paar keer en dan is het weer voorbij. En op de trap zijn ze ook niet. En aan het lijntje doen ze het ook niet. Moeten ze de hele hond meenemen. Je bent toch zo'n mooie. Weet je, kinderen nemen zo vijf honden mee naar huis en tja, pas je er niet meer in.”

Mw. A.: “Mooie witte hond die had ik ook. Prachtig hoor.”

Mw. B. kijkt rondt: “Die zuster (*een bewoner wordt geholpen met het eten*) doet het helemaal zelf die heeft er nog meer werk aan.

Hoe komt het toch dat ik die beesten trek? Ik roep ze echt niet hoor.

Als er eentje naar me toe komt dan vind ik het hartstikke...geloof ik echt..

Nou, deze komt niets tekort hoor. Zie ik. Ze is helemaal gerust en is toch vreemd hier. En gaat slapen en anders springt ze op je af en niet vertrouwd. Zij weet heus wel dat het anders ruikt. Niet dat ze weet wat voor geur, maar als ze zo ruikt dan springt ze hoor.

Met koud weer is dat lekker hoor. Zo je voeten erop.”

Mw. A.: “Ik dacht hè, die van drie hoog had ook zo'n hond. Die liep door de tuin heen. Nooit gemerkt dat iemand gemopperd heeft hoor.”

Mw. B.: “En mensen vergeten wat voor eten ze moeten hebben. Want het kost wat zo'n groot stuk. Hebben meer honger dan van die kleintjes.”

Mw. A.: “Ja, weet ik. Heb altijd grote honden gehad. Brachten ze altijd bij mij. Laat ik ook altijd los lopen anders.”

Mw. B.: “Het is het weer een nieuwe? Zou zo zeggen is nieuwe. Ik zie het inene. Ik dacht: nou ja, wat gek! Komt er inene een ander beest uit? Je kan hem niet opvangen op straat hier.”

Mw. A.: “Ik liep altijd met mijn honden. Heb het altijd gedaan. Want ja, dat zien ze zelf ook wel hoor. Als ze dat merken. Als ze dit gaan doen of dat gaan doen. Weten ze meestal wel hoor.”

Mw. B.: “Ja, weten ze wel dat beesten zoveel eten kosten. Ze eten toch wel eerst een beetje voldoening. Naderhand als ze groter zijn worden ze ook intelligenter en als je dan zegt ga eten halen gaan ze zo. Nou ja, niet allemaal maar wel veel. Net als mensen niet allemaal slim maar toch.

Ik voel dat ik warme voeten krijg. Echt hoor moet je hem roepen en wordt je

warm. Ik zei laatst nog: Hup, liggen en ja hoor, ging gelijk slapen. Ik dacht jij bent een mooie en dan gelijk slapen.”

Bijna Valentijnsdag, dus een gesprek over de liefde..

“Ik was verliefd op mijn lief maar hij is dood. En je kunt niet verliefd zijn op een dode.”

“Ik was heel verliefd op mijn man. 33 jaar getrouwd. Mijn vader zei trouw met iemand gezond van lijf en leden. En ik zei: dat maak ik uit. Ik zei: zijn hart maakt mij meer uit dan zijn hele dunne been. Hij had polio gehad. Hij had een heel dun been. Rustig aan. Als hij gewoon liep zag je het niet. Als hij hard liep wel. Vond ik nooit erg. Ik vond het innerlijk meer waard dan uiterlijk.

“Ik ben twee keer hevig verliefd geweest. De eerste leerde ik kennen op dansles. Ik ben heel lang met hem samen geweest. Maar hij is overleden. Overleden aan kanker dan weet je het wel. Toen had ik helemaal geen zin meer. Ik was zo bang dat het nog een keer zou gebeuren. Maar toen gebeurde het toch weer. Tja, gaat vanzelf kun je niets aan doen. Ik ontmoette hem op het werk. Daar werkte ik als telefoniste op een bank. Heel leuk was dat. Ik ben nooit getrouwd. Altijd samengewoond. Dat is nu normaal, toen niet, was het niet normaal. Maar kon me niet schelen. Normaal of niet normaal ik wilde gewoon doen wat ik wilde. Wat de mensen zeiden interesseerde me niet. Nou, mijn ouders vonden het moeilijk. Die waren generatie ouder en keken er anders tegen aan. Mijn vrienden en vriendinnen vond het gewoon. Ik heb geen kinderen gekregen. Ik vond werken leuker dan kinderen krijgen. Ik vond het buiten de deur werken leuker dan de hele dag thuis zitten. Tegenwoordig is dat gewoon. Ik was mijn tijd ver vooruit.”

“Ik ben nooit getrouwd. Was één keer verliefd maar ik was te klein. Ze wilde me niet. Daarna nooit meer. Ik kijk wel naar vrouwen maar die kijken niet naar mij.”

“We zijn 65 jaar getrouwd...weet je dat. We hebben het goed gehad. Her was mooi. Nou jij zingen.”

“Drie kinderen een beetje armoe en beetje rijk. Maar ik voelde me altijd rijk.”

“Ik dacht dat ik niet zo aardig ben.”

“Mijn taal van Amsterdam, waar ik uit kom.”

“Als je alleen bent, dat is niet lekker. Ik zit te luisteren en dan denk ik: ‘Waar kom ik nu weer vandaan?’”

“Een mens van vlees en bloed. Maar ben ik goed?”

“Zingen! Dan voel je gelegen. Dan zit je in je eentje te zingen. In mijn eentje zing ik.”

“Ze hebben bij mij zo’n ding weggebikt.”

“Bidden geeft me een goed gevoel. Een simpel gevoel van uit mijn hart naar iedereen van wie ik houdt, mijn kinderen mijn familie. Ook het samen zingen vind ik mooi.”

“Socialisme! Dat blijft. Niet alleen vader maar ook grootvader. Als kind al mooi. Dat komt van buiten uit. Kinderen die daar bij elkaar kwamen.”

“Mijn oma nam mij altijd mee naar zo’n vereniging. Dan zei je: kom ga mee, dan leer je ook Surinaamse liederen.”

“Mijn vader was een man die armoe had. Daar waren er meer van dan gewone. Maar we zijn doorgekomen.”

“In de Nederlandse Antillen had je geen kachel nodig.”

“Soms ben je moe en doe je domme dingen. Durf je dan niet toe te geven en anderen ook niet. Maar komt vaak door moeheid dat je dom doet.”

“Moeheid is een reden dat mensen ondoordacht handelen. Tenminste dat heb ik meegemaakt in mijn werk.”

Muziekuweeltjes....

“Die andere taal is ook mooi.”

“Een groot deellied.”

“Kent u *het scheepje dat in de haven ligt*? Is makkelijk hoor. Klinkt zo.... Vind u hem moeilijk? Ik kan hem zingen met een andere tekst.”

“Ik nam wel eens een stuk uit een liedje maar daar heb ik nooit meer iets over gehoord.”

“Het is wel eens dat er een liedje staat zonder tekst. Maak ik het eenvoudiger en komt het er vanzelf uit. Kan niet hetzelfde blijven.”

“Ze waren een keer kwaad dat ik er snel tussendoor ging. Hoorde er wel bij hoor, maar hoorde ik het.”

“Ik vraag me alleen af waarom jullie het hier hebben gekozen en niet deze. Ik vind het andere veel aardiger maar dat geeft niet.”

“*You've got a friend*. Dat zongen papa en mama vaak. Al dronk mijn papa vaak het flesje. En wilde niet luisteren naar mijn moeder die zei dat het niet goed was.”

“Ik was 12 jaar oud toen ik deze zong. En muziek zoals dit is altijd goed om te horen. Brengt altijd goed gedachten terug in je hoofd.”

“Ik wil naar beneden maar met die liedjes komen we niet beneden. Heel aardig en zo die liedjes maar kom er niet mee naar buiten.”

“Jij hebt wel weer eventjes...kijken of ze het red.. wat zingt ze nou? Kan het niet verstaan.”

“Je hebt alle oude liedjes. Maar ze zijn prachtig.”

“Een mooi liedje? Dat weet ik even niet. Weet jij er geen voor mij?”

“Wordt wakker was mij een beetje te moeilijk. Dat laatste sliertje. Is nog een beetje te vroeg denk ik.”

Vandaag aandacht voor het project: 'Gratis muziek voor mensen met dementie'
Daarom deze keer Juweeltjes over muziek.

“Mooi hoor. Klinkt goed. Al die tijd dat je gespeeld hebt hier.”

“Helder. Misschien omdat ik toegespitst ben op de muziek. De oude kern. De ontmoeting.”

“Nee, ik wil niet naast je zitten met dat ding (*gitaar*). Je doet wel niets, maar ik ben er bang voor.”

“Ik versta u niet, maar het wijsje ken ik wel een beetje en de klanken.”

“Ik vind het geweldig. Dat had ik niet verwacht.”

“Ik heb zo zingen lang niet gehoord. Vind het heel tof.”

“Surinaams? Maar dat verstaan wij weer niet.”

“Een groot deellied.”

“*Pack up your troubles*. Dat is van toen ik nog jong en aantrekkelijk was en vrouwen zeiden: kom bij mij.”

“Summertime. Ik was 5 jaar oud en zing het samen met mijn moeder. Summertime. Lievelingslied. Als we dat zongen dat kwamen de nonnen kijken en zingen. En ook bij *song song blue*.”

“Engels of Nederlands? Nou, dit liedje heeft veel indruk gemaakt. Ging over Nederland en Amsterdam onze hoofdstad. Ja, dan een Amsterdams lied. Leuk.”

“*Mijn wiegie was een stijfselkissie*: aha, een nieuwe oude bekende. Hindert niet of hij oud of nieuw is.”

“Dan denk ik aan een groot musicus niet zo lang geleden overleden is.”

“Die Sarie Mareis. Die blijft maar in het boek, maar nooit hier. Ik zong dit vanaf mijn 3e jaar en blijft maar in het boek maar nooit rondlopen. Was Sarie wel mooi? Dat weten wij niet. Ze is een beetje triest dat ze maar blijft wachten hoor.”

“Het leven is zo donker maar dan komen jullie, en jullie zijn de sterren”

“It doesn't matter where you come from. You're welcome here! Oh I didn't know you speak Dutch. Welkom!”

“Je word oud maar mijn oren zijn nog goed. Een oude kletszeiker.”

“Ik wacht wel even ik heb nog wel een minuutje tijd. Je moet eerst bepaalde dingen denken. Ik ben echt zo slim.”

“Oh, maar als zij een liedje mag wil ik er ook een.”

“Weet je wat het is. Ik heb altijd iets te vertellen. Ik heb altijd wel een stukje. Het enige risico dat er is, is dat het te lang is. Dan zeg ik: kap het af. Delen is goed. Dat meen ik nog steeds. Ik heb wel eens gedacht, maar niet gezegd. Waarom zou je iets zeggen als je toch niet wilt laten weten wat je zegt. Zei ik iets gekks? Tja, vind ik.”

Tijdens het ontbijt. “Je begint met pap en je eindigt met pap”

“Als ik me zo half om half voel, kan ik geen goed mooi gesprek voeren.”

“Kom je terug over 2 weken? Nou liever niet.”

“Ik voel me hier thuis. Dat maakt het lichter. Ik voel het in mijn hart.”

“Een hele leuke hond. Ja, een aardige hond. Hij heeft alles wat goed is.”

“Het komt nooit meer terug zoals het van te voren was. Kun je niets aan doen hè. Je hoeft het niet eens te zeggen. Het komt eruit en erin. Je ziet het.”

“Nee, je mag me niet kussen. Ik moet me afschermen voor kussen hier.”

“Als de blaadjes vallen en de blaadjes komen ben je het zat en zingen we weer.”

Over kerst, wat betekent kerst voor iedereen.....

Mevrouw O.: “God is nabij.”

Mevrouw B.: “Gezellig. Met alle kindertjes.”

Mevrouw O.: “En verzen zingen.”

Mevrouw B.: “Voor de kinderen is het leuk. En zingen.”

Mevrouw C.: “Naar de kerstnacht, in het weeshuis. Lekker eten (*breed lachend*), cadeautjes!”

Mevrouw O.: “Dat hóórde er bij. God zal ons zegenen. En wij zijn vrij!”
Hoe was dat in de kerstnacht mis?.....

Mevrouw C.: “Ja, kaarsen aan. Mooi. Kribbetje, ja, zeker, wat verwacht je van katholieken.”

Mevrouw G.: “We móesten gewoon. Van mamma. Het duurde een beetje lang. We hadden er als kind geen geduld voor. Echte kaarsen. Dat is echt Jordanees!”

Mevrouw J.: “Saai.”

Mevrouw O.: “Ja had kerstnachten en zang, we zijn allemaal mensen. We moeten ons gedragen, van weten en van jagen.”

Mevrouw Q.: “Met kinderkerk. Zingen? Uiteraard!”

Je kreeg vaak iets mee van de kinderkerk, een boekje met een mandarijn.....

Mevrouw J.: “Mandarijn, ja.”

Hr Z.: “Het was wel indrukwekkend. Met mijn vader samen de boom kopen.”

Mevrouw G.: “We hadden een kunstboom. Die stond op zolder.”

Hr Z.: “De meisjes mochten er niet aankomen. De taken waren verdeeld. Ik deed de lage (*takken versieren*). Daar is toch een stuk verschil in. Ballen vonden we niet mooi. Slingers wel.”

Mevrouw J.: “Een kunstboom.”

Hr Z.: “Zo’n kerstboom.....: blijft. Die andere bomen gaan op een gegeven moment strooien. Als je de galerij inkeek, dan keek je op het Frederiksplein. Een boom, in het water, met lichtjes. Daar zorgde de gemeente voor.”

Mevrouw O.: “De stad was móói!”

Hr Z.: “Door de hele stad.”

Mevrouw O.: “Eerbiedig toch ergens.”

Hr M.: “Was heel mooi.”

Mevrouw O.: “De mens blijft toch tevreden.”

Over de kerststal in de kerk.....

Mevrouw G.: “Mamma vertelde wie het waren. Ze wist niet alles, maar we begrepen het wel.”

Mevrouw O.: “Het gaf ons iets wat we niet uit kunnen leggen.”

Mevrouw C.: “Een orgel. En een koor.”

Mevrouw B.: “Natuurlijk. In alle kerken een koor. In Suriname.....’ga mevrouw B. halen, want ze heeft een mooie stem!” (*met stralende glimlach*)

Mevrouw O.: “Het gaat toch over God. Voor ieder mens die het niet weet.”

Hr M.: “Lichies.”

Hr Z.: “Als je wat ziet dat versierd is -- maar met kerst, dat overtreft alles.”

Mevrouw C.: “We mochten niet eten. We moesten rein blijven. Na afloop! Streng katholieken.”

Mevrouw G.: “Mamma zei altijd: ‘Luisteren hè, anders gaat het niet goed met je!’ (*met ene grote glimlach*)”

Mevrouw J. knikt ja: “Thuis werd er een hele kersttafel gemaakt. Een heel wit tafellaken er op en groene takken..... Soep en broodjes en kerstboord.”

Hr. Z.: “Belangrijk: “Dat je met z’n allen *tegelijk* kan eten.”

Mevrouw J.: “Ze deden er ontzettend veel aan. Speciaal kerstdrankje, dat maakte mijn vader. Met slagroom en weet ik veel.”

Hr M.: “Altijd. Met twee handjes, met drie handjes.”

Mevrouw G.: “Kerst was voor mijn moeder heel belangrijk. Ze maakte er een feestje van. Dat blijft altijd hangen. Ik vind het fijn dat ze het zo gedaan heb. Zo deed mijn moeder het ook.”

Mevrouw O.: “Het was een heel belangrijk feest.”

Mevrouw G.: “Lekker gezellig bij elkaar. Mamma en pappa erbij. Allemaal bij elkaar. Daar zat je als kind op te wachten.”

Hr Z.: “Het Frederiksplein – maar ook de galerij. Dat was meesterlijk. Het was gezellig. Vrede en gezelligheid.”

Mevrouw G.: “Kerst was gewoon een aparte sfeer. Dat maak je als kind al mee. Sinterklaas was prachtig, maar Kerst was *mooi!* Veel meer sfeer.”

Mevrouw O.: “Je had eerbied.”

Kerst en kerstwensen....

Wat is uw wens voor het nieuwe jaar?

Mevrouw G.: “Als het maar gezellig en prettig is. Er zijn veel ruziepoten nog altijd. En die gaan d’r nooit weg, die blijven altijd. En dan hebben ze nog de grootste praatjes vaak. En dan denk ik: nou moe, maak je je daar druk over? Er zijn wel andere dingen waar je je drukker over maakt. Vrede over de hele wereld zal je nooit krijgen. Dat is eigenlijk de grootste wens. Zo vaak ruzie is er nog, dat is jammer!”

Mevrouw B.: “VREDE. Vrede voor iedereen, hoog en laag, arm en rijk. Ik weet ook wel dat je het meeste zelf moet bereiken. Niet hoogdravend, maar vrede in je hart, vrede in je doen en laten.”

Mevrouw O.: “Dat we bij elkaar kunnen zijn en kerstliederen kunnen zingen. Dan ging de kop naar boven. Zo gaat het hele leven van de één naar de ander. Van God en van het leven, met elkaar en met elkander.”

Hr M.: “Met kerst kan je niet boos zijn.”

Mevrouw C., brede glimlach: “Dat we er allemaal nog zijn, het jaar daarna.”

Hr Z.: “Dat het rustig was. Elkaar rust geven.”

Mevrouw C.: “Als de boom al neergezet werd, had je er al behoefte aan.”

Hr H.: “Heel veel gezondheid. En heel veel verdriet minder.”

Hr Z.: “Eigenlijk is het één grote schreeuw wat het moet zijn: VREDE. Als iedereen zich daaraan houdt, dan komt het goed. Het gaat niet gebeuren, maar er komt wel *wat* van terecht.”

Mevrouw J.: “Alles moet goed gaan. Iedereen. Ruzie is helemaal niet leuk. Geen ruzie!”

Mevrouw V.: “Ons hele leven geluk. Dat God ons beschermt en dat we gezond blijven.”

Mevrouw O.: “*Menselijk* blijven.”

Een stagiaire is aan tafel druk bezig Zwarte-Pieten-hoofden te plakken en knippen met veel kleurig papier. Dus: een bijeenkomst over Sinterklaas. Werd er in Suriname Sint gevierd?

Mw. K: “Prachtig feest, groot feest. In ieder huis. Het werd heel goed gedaan. Heel feestelijk!”

Kreeg u cadeautjes?

Mw. B: “O ja, ieder jaar. Eerst was vader jarig. Dan zette hij een mijter op.”

Hr A: “Gingen we vlak achter de deur staan. Sinterklaas vlak achter de deur. En dan deden we de deur open. O, dan stond er een zak speelgoed.”

Mw. Z: “Sinterklaas komt binnen. Hebben we feest. Werden er snoepjes gestrooid. En cadeautjes. Als ik er aan denk, krijg ik heimwee.”

Hr S: “Op het Frederiksplein was het feest. Groot graspark. Het hele centrum van Amsterdam pakte hij. Er achteraan!”

Hr A, brede glimlach: “Het grote boek.....”

Mw. Y: “We hadden een trap. En tussen al die straten. Dat waren straten. Dat waren saaie straten. We moeten gezellig zijn, we zijn niet suf. En ik moest ook zingen. Een vrolijke tijd. Is altijd verschijnsel.”

Over schoen zetten.....

Mw. Z: “Allemaal. Op een rijtje. Snoepjes en cadeautjes. Zulke grote cadeautjes....”

Moest / mocht u als kind wel eens bij de Sint op schoot?

Hr A, brede glimlach: “Een beetje zacht.”

Hr S: “Je kan zien wie de Sint is en Sint kan precies zien wie er allemaal gezongen heeft.”

Hr A: “Op de bromfiets. Hij moest wel eerst zijn jurk op houden.”

Mw. Y (over Sintbezoek op school): “Wel op de kleinere school...”

Mw. K: “Het ging prachtig. Iedereen was zo blij. Een heleboel snoepjes kwamen binnen. En ze gooien maar, en ze gooien maar. Het was gezellig!”

Hr T: “En snoep terug.”

Mw. B: “En geweldig. Tuurlijk hoor....”

Hr S: “ ’s Morgens vroeg. Op het eerste gezicht kon je zo naar beneden kijken.”

Mw. Z: “Jazeker. Als ze stout zijn, worden ze in de zak gestopt. (proest het uit). Het was wel zo geweest.”

Hr S: “Dan kwam er een bootje bij ons vlakbij het raam.”

Mw. K: “Dat is ook nodig, overal waar je komst tegenwoordig, wordt het gevierd.”

Mw. Z: “We krijgen werk!”

Mw. Y: “Dat is veel mooier, leuker, speelser. En dan denken ze aan oma. Niet veel. Maar ik vond het wel gezellig!”

Hr A, pretogen: “Een auto met vierkante wielen. Zwarte Piet klom in de lantarenpaal. En ze liepen op het dak. Een beetje ruzie wie het eerst zijn cadeautje mocht.”

Hr S: “Of het nou weer is of regent, we gaan gewoon door.”

Groepsgesprek over Sinterklaas, voor het raam hangt een groot spandoek met Sint op zijn witte paard. Heeft iemand Sint wel eens op zijn witte paard gezien?

Mw. S, stralend: “Op een paard!”

Mw. F: “En dat staat mooi in de winter.”

Mw. B: “Zo!” (*steekt haar duim omhoog en lacht*). “Kippenvel. Indrukwekkend. Alle kinderen gaan naar hem toe.”

Mw. S.: “Iedereen houdt van Sint. Want Sint geeft zulke mooie dingen.”

Hr Z, pretogen en plaaglichtjes: “(*het paard*) Kijkt naar links: Zwarte Piet. Kijkt naar rechts: Sinterklaas.”

Mw. F: “In Amsterdam. Gezellig. Dat hoort erbij.”

Hr Z: “Sinterklaas is een oudere man, die moet een goed paard hebben. En verstandig. Want Zwarte Piet heeft een snoepje op zijn kop gelegd. En dan loopt hij dóór. (nog steeds met een gezicht vol pret).”

Mw. A: “Op de Dam. Was altijd druk. Met mijn moeder. De hele Staatsliedenbuurt ging ernaartoe. Al die kinderen met oma.”

Mw. F: “Er is een balkon. Dan hebben we lekker zon.”

Hr G: “Ja, hoog op zijn paard.”

(*we zingen een paar Sinterklaasliedjes*)

Mw. B, lachend: “Ik ging in de zak. Wij doen niets anders dan ruzie maken. En ik heb nog een zak snoepjes gekregen.”

Mw. F: “Wat hebben we nou.....een handige vrouw.”

Over schoen zetten:

Mw. A: “Pepernootjes er in. Je kreeg allemaal een lettertje, al was het nog zo klein. Van melkchocolade, want dat was het goedkoopst. Allemaal een klein cadeautje. Je zat er allemaal op te wachten.”

Mw. S.: “Ze laten me halen, naar de kerkdienst. We moesten komen. Leuk. Gezellige dienst. Mooie liederen.”

Mw. F: “U weet hoe dat gaat. Het was zo gezellig. En *dat* was de daad! Je was gezegd. Je hebt je erbij neergelegd.”

Mw. B: “Als kind heb je zoveel meegemaakt.”

Hr Z: “Ja, dat kwam, toen wij groter waren kregen we het cadeautje van Sinterklaas van Pa en Ma. Als het mooi weer was, als het lelijk weer was: hij *kwam!*”

Mw. B, stralend: “Als kind beleef je heel veel.”

Hr G: "Vaak als je het cadeautje openmaakt: o, dat heb ik al gehad."

Mw. A: "En zelfgemaakt meestal, dat was het goedkoopste."

Mw. F: "Mijn moeder had het gekocht, maar dat zei ze dan niet."

Mw. A: "Het hoorde erbij. Het hoorde bij het leven."

Hr Z: "Bartensvol kinderen op het Frederiksplein. En daar kwam-ie!"

Mw. L: "Bij het IJ. Eén van mijn kennissen ging voor Zwarte Piet. En wat denk je dat ze zeiden: 'dat is Frederik!' Wij woonden in de Blankenstraat en over de Czaar Peterstraat zo naar het IJ. 'Dat is Zwarte Piet niet, dat is Hendrik!' "

Mw. F, brede glimlach: "Het hoorde erbij. Zingen deden wij."

Mw. A: "In de arme buurten zetten alle kinderen hun schoen. Zelden kregen we chocola. Maar dán kreeg je een letter. Mijn vader deed niks, mijn moeder deed het. Naderhand heb je zoveel waardering voor haar. De moeder van de hele wereld. De herinneringen zijn mooi. Dat gaat helemaal door je heen. En je had weinig. Sint was een feest op zich, je kreeg een cadeautje!"

Mw. S.: "Het wordt helemaal thuis bezorgd."

Hr Z: "Met dat feest gingen de volwassenen net zo hard met de kinderen mee!"

Soms zijn de gesprekjes kort, maar daarom niet minder waardevol...

"Hoort pijn bij het leven of niet. Hangt ervan af wie je tegen je aan krijgt. Het is geen man of vrouw of kind. Je moest het toen wel benoemen hoor. Was je plicht."

"Ik kwam uit Suriname toen ik 16 was voor de opleiding ziekenverzorgende gedaan. Ik werd goed ontvangen maar mijn moeder hilde toen ik weg ging. In mijn kamer heb ik foto's van die leeftijd. Ik ging de mensen spuitjes geven, medicijnen. Ik hield van mooie schoenen en kleren. Daar had je die vrijheid niet. Opleiding in Wolfheze. Ik ken mensen die zijn verhuisd naar Suriname. Het was een geweldige tijd. Met iedereen die er woonde. Je at gezamenlijk. In de zusterflat. Mijn dochter is daar ook geboren. Danielle Carmalita en Vincenzo. Toen in mijn opleiding kon ik in vakanties wel terug hoor. Samen met de anderen. Mijn moeder leeft nu niet meer. Heb foto's van hun hoor."

"Als je goed kijkt ...dan ben je ziek. ..U bent al helemaal oud van kleur."

"Ik had het oude leven niet zo verwacht. Ik mag niet zeuren. Deze mensen zitten al veel langer alleen. Je moet er altijd iets van maken. We hebben bijna nooit ruzie. Wel eens woorden. Je kunt niet altijd zoetsappig zijn. Ze heeft 2.5 jaar op me gewacht. Ik moest naar Indonesië. Tuurlijk zie je soms andere vrouwen die mooi zijn maar daarvoor hoef je toch niet weg!"

"Mijn dochter overleed toen ze 38 was. Aan kanker. Dat verdriet gaat nooit meer weg maar wordt wel rustiger. Je geeft het een plek."

“Ik snoep niet, ik rook niet en ik drink niet dus eigenlijk ben ik een ouwe saaie. Toen ik 50 was kreeg ik een hartinfarct. Ging ik weer werken. Na 3 jaar de tweede en kon ik niet meer. Toen kreeg ik een pacemaker en nu ben ik 40 jaar verder. Maar komt omdat ik tevreden ben. Denk ik: ach jongens geen ruzie maken. Je leeft maar zo kort. 80 of 90 jaar.”

En heel, heel vaak zijn we woordeloos door de schoonheid van de woorden...

*“Als we eerst in een ballon van praten gezeten hebben
en dan wordt er een gaatje ingeprikt
en pffffff,
dan is de ballon in heel veel kleine stukjes”*

*Een kort en krachtig juweeltje deze week
Klein vervolgggesprkje met dhr. K. over de viool:*

“Gevoel.....
Je hart.....
Je hart bloeit op,
dat is je gevoel.”

--

“Als ik me zo half om half voel, kan ik geen goed gesprek voeren.”

“83... goh dan ben je al ver, nou ik voel me nog goed hoor.”

“Ach, als het koud was zaten ze met hun voeten in de la van de kachel.”

“Toen ik klein was zaten we aan tafel en waren mijn vader en moeder met elkaar aan het zingen. Er was nog geen tv in die tijd.”

“Bij donkere mensen is altijd muziek. Ik ben donker en ik heb altijd muziek.”

“Als je zingt versta je alles en dat vind ik het fijnste.”

“Pak ik 5 vingers stevig dat ze niet weg gaat van mij. Ja hoor, ik hou van mensen. Ze zijn zo lief. Werkelijk waar.”

“Ik voelde me hier welkom, maar zij bepalen.”

“Ik heb dat lied geleerd van iedereen die hier zit.”

“Ze praat Engels. Als je Engels praat komt ze beter klaar. Als ik iets zie waar ik kan helpen dan doe ik dat! Als je ziet dat mensen elkaar niet verstaan dan help ik even. Dat hoort zo. Ik know my job.”

“Soms moet je het ook twee keer zeggen. Want je kunt draaierig zijn.”

“*Dank u* is een mooi lied. Dat lied is mooi. Om te danken. Je bedankt God. Dat helpt in alles wat je tegenkomt. Dat lied zongen we ook in Curaçao. Dan ga je van binnen helemaal danken.”

“Denk je dat je het goed doet. Doe je het niet goed.”

“Ach moedertje, waar blijft vadtje nou?”

“Maak ons een beetje blij.”

“Klappen mag toch wel als je geen geld mag aannemen? Klappen mag je wel aannemen? Dan klap ik voor je.”

“Doe je dit zomaar voor je plezier? Leuk!”

De herfst is nu echt begonnen, vallende blaadjes en wind, regen en kou.. een gesprek over de herfst.

Mevrouw A.: “Vroeger toen mijn kinderen klein waren, gingen we altijd een boswandeling maken en dan gingen ze bladeren oprapen en daar maakte we een herbarium van. En kastanjes poetsen, dat het glom. Dan glommen ze, en dan namen ze ze mee naar school. Die geven mooie kleuren. Het bos verkennen, beukenootjes zoeken. Ik had ook zo'n fruitschaal. Ging ik ze opwrijven, deed ik ze in die fruitschaal. Wij hadden negen kinderen, ging mijn moeder allemaal het bos van Houten in. Ik won veel in de klas. En ik deed met mijn kinderen ook. Het Koningsbos bij Utrecht. En dan gingen we zingen: “De paden op, de lanen in.....Dan zit er zo'n bast omheen, die haal je er af. En dan deed mijn moeder ook, dat deed ze om af te leiden, dan deed ze een schrift voor onze neus en dan moesten we opschrijven wat we gezien hadden. Ieder een schrift.”

Mevrouw K.: “Dan glommen ze!”

Mevrouw A.: “En dan gingen we naar Nunspeet op vakantie. Zie je wel hoe ik een jeugd had?” *Ze begint te zingen: “Wij hebben twee aardige poesjes, met pootjes zo zacht als fluweel.” En we raken aan het zingen. Mevrouw S. zit te stralen en te lachen en zingt mee. Mevrouw K. kent alle liedjes die mevrouw A. in zet. En ook mevrouw M. vergeet helemaal te mopperen en zingt met overtuiging mee.*

“Applaus. Maar niet van het leven. Want dat duurt maar even.”

“We zongen op school. Hadden er thuis geen geld voor. Ben nu 92 jaar.”

“Kijk dat is een andere hond van klinkende trekken.”

“Een liedje zingen? Nou, als ik het zelf niet hoeft te doen.”

“De gedachten zijn vrij. Ze hobbelen voorbij als vochtige spinnen.”

“Mijn zus was zo verlegen. Wilde niet dat anderen haar hoorden zingen. Was zo lief.”

“Ouders gooien altijd tranen weg.”

“En nu zit ik hier. Zo is het nu eenmaal. Ach ja.”

“*Nino bobo.* Geweldig. Dan zie je weer allemaal Indonesisch.”

“Ik ben 80! Ik voel me nog goed. Ik vind het leven nog veel te leuk. Kan ook 82 zijn of 83. Ben van 33.”

“Heb ik je wel eens verteld dat we in de keuken om de kachel zaten? Dat vader en moeder zaten te zingen.”

“Ach ja, vroeger konden oude mensen alles. Ach ja, toen waren ze jong!”

“Ik ben zelf 83, kun je nagaan toen mijn vader en moeder jong waren.”

“Ik ben aan gezelligheid gewend.”

“We gaan muziek maken? Fijn! Dat is mijn geboorteland.”

Vandaag een kort en krachtig gedicht van de dame die in poëzie spreekt.

*En alles leeft en leeft,
geef de tijd,
het is geweest.
Het is een jaar.
Dat maakt zichzelf klaar*

Storm, de therapiehond in opleiding, zorgt ook dat herinneringen bij bewoners opkomen..

“Wat een schitterde hond. Ik ken hem vanaf dat hij hier komt het. Nou ja, misschien niet meteen maar toch wel. Schitterend beest. Die wil knuffelen hé. Ik hou van hem. Loopt hij vaak langs de weg? Ja toch, snuffelen en zo moet hij wel. Ik was altijd langs de weg. Ik zat in de transport. Nou ja, altijd. Is al een hele tijd af hoor. Dat ik hier ben. Niet meer zoals vroeger. Moesten we laaien en lossen. Daar ging het om. Nou is het heel gewoon maar vroeger werden we speciaal behandeld. Mijn zoon zit er nog wel bij. En een hond zit erbij. Die hond weet meer. Die zit er dichter op dan wij hebben. Deze jaren kennen we niet met de hond maar wel voor de hond. Ik zeg het maar weer: het is een geweldige hond. Hij blijft kijken: links en rechts. Hij zit nou te kijken. Hij houdt bepaalde dingen in de gaten. Ik heb hem wel een keer gezien hé. Kijk hij hoort het echt. Even luisteren wat je in de buurt hebt. Hij houdt het goed in de gaten. Ik ben al een tijd weg. Officieel dan hé. Kijk. Hij luistert goed. Hij is goed met zijn oogjes. Hij houdt de mensen goed in de gaten. Heb je hem elke dag nou? Het is hartstikke leuk als je zo'n hond hebt. Ik had er vroeger een willen hebben. Toen was ik 80 jaar. Maar kon toentertijd niet. Had je eten nodig. Die tijd hebt de hond niet meegemaakt. Nee, we moesten altijd met vrachtwagens weg. Ofschoon mijn zoon ook met de vrachtwagen zijt. Je hond heeft goed alles in de gaten hé. Hij kijkt links en rechts in de rondte. Nee wij hebben nooit honden gehad. Hadden we geen tijd voor. In Amsterdam. Ik was een echte Amsterdammer is makkelijker te zeggen. aan de Valentijn kade. Nou kan ik er weer op komen. Mijn zoon rijdt wel. Weet niet welke maatschappij. Precies. Maar moet nog elke dag rijden. Hij heeft iets anders dan ik weer. Het komt, we hebben slechte verbindingen met elkaar, weet niet precies wat hij moet doen. Vroeger wel. Zaten we vlak voor die berg hier. Neem je die hond elke dag mee? Ja? Dat is goed voor zo'n hond. Zie hem wel eens gaat hij van links naar rechts.”

Muziek....altijd al een onderdeel van het leven geweest: 80 jaar geleden en nu nog.

Mevrouw A: “We hadden negen kinderen, mijn moeder liep altijd met ons te zingen. Toen we klein waren, leerden we ‘Er ruist langs de wolken’.”

Mevrouw H: “Altijd vrolijke liedjes. Is gezellig.”

Mevrouw A: “Dan had ze zo’n zangboek en dan ging ze met ons zingen. En altijd bidden voor en na het eten. Ze zei altijd: ‘Je moet dankbaar zijn dat God voor ons zorgt.’”

Mevrouw W ziet en hoort het allemaal aan. Regelmatig een glimlach. Of op mijn vragen: “Ja.”

De onvermijdelijke André Hazes staat weer op.

Houdt mevrouw W misschien meer van klassieke muziek?

Mevrouw W: glimlach, een blik van ‘tja’ en ze antwoordt: “Ja.”

Voor mevrouw H ligt het iets anders.

Mevrouw H: “Allemaal vrolijke liedjes uit de Jordaan”

Mevrouw A: “We hadden negen kinderen en ging ze altijd in het weekend met ons zingen.”

Mevrouw H: “Gewone liedjes, vaderlandse liedjes.”

Mevrouw A: “We hadden negen kinderen en dan vond mijn moeder het leuk om met ons te zingen. Ik moest tweede stem zingen. (ze zingt ook voortdurend een tweede stem met de radioliedjes mee, volstrekt op toon)”

“Wat is het goed dat ik weer een beetje heb moeten veranderen om weer mee te draaien met de rest.”

“Ik ben zelf ook nogal dat ik sterk genoeg ben. Dat is leuk. Maar je bent toch een oudje. (...) Vannacht was ik obstinaat. Toen wou ik eigenlijk op het raam schrijven: leve de sociale zorg. (.....) Ik dacht dat ik alles al wist, maar ik heb er mensenkennis bijgeleerd. (.....) Ik ging met mezelf uit dan. (...) Dat maakt jezelf ook prettig. En je bent pas echt oud, als je van die losse onderdelen krijgt. (...) Je moet zo denken: je geheugen neem je met je eigen karakter op. (.....)

Rijk en arm kan toch niet zo verdeeld worden. (.....) Ik heb last van de scharnieren van mijn bot.”

“Die Sarie Mareis. Die blijft maar in het boek, maar nooit hier. Ik zong dit vanaf mijn 3e jaar en blijft maar in het boek maar nooit rondlopen. Was Sarie wel mooi? Dat weten wij niet. Ze is een beetje triest dat ze maar blijft wachten hoor.”

“Nou, dit is de finale.”

“Het gaat niet zo goed. Ik loop alles af te zoeken. Ik heb een rijtje en dan flubbert alles naar beneden, maar ik houd wel verstand hoor.”

“Oh ja, U bent die mevrouw van kerk en vriendschap.”

“Hoe het met me is? Ik denk dat ik moet zeggen goed.”

“Ik moet naar bed, mijn hoofd zit vol.”

“Ik hou van alle muziek. Dan krijg je op een gegeven moment een verzameling die je kunt zingen.”

“Is dat een zangboek uit de kerk of heb je het gekocht? Ik kreeg het altijd van de kerk.”

Dhr. H.: Ik was muzikant. Conservatorium gitaar. Lichte muziek. Jazz. Ja, trad veel op overal in het land. Tja, conservatorium. Ik zag geen andere mogelijkheid om iets goed te leren. Dat wat mij betreft muziek het hoogste was in de kunstvorm. Ik heb geluk gehad. Ik ben ook de juiste mensen tegen gekomen op mijn pad. Ik had eigenlijk gezegd: ik ga nooit meer gitaar spelen. Dat is hard werken. Heel verschillend oefenen per dag. 15 uur of 12 uur. Hing af van repertoire af. Zoals het laatste lied bijvoorbeeld, daar komt het Leidse plein in voor, wie kent dat nog. Is in de binnenstad. Als ik ga denken aan alle mensen die overleden zijn word ik ook duizelig.

Dat leidde tot het volgende gesprekje tussen twee bewoners:

Dhr. H: Het Leidse plein bestaat dat nog?

Dhr. K: Ja, joh is er nog.

Dhr. H: Maar er zijn mensen doodgegaan die moet je ook meetellen

Dhr. K: Ja, maar er zijn ook mensen bijgekomen hoor.

Een groepsgebesprek over vakantie vieren. Hoe was dat vroeger, in uw jeugd?

Mevrouw K., glimlachend: “Spelen overal. Verschillende spelletjes. Knikkeren. Naar Cola Kreek. Daar waren we met veel mensen. Dat was gezellig.”

Hr M.: “Her en daar kijken. Niet met mijn vader, die werkte in de bouw. De helft viel het in elkaar. Twee, drie weken.....lag het er net aan waar hij mee bezig was. Je kon die mensen toch niet in de kou laten zitten. We hadden de galerij – een immense ruimte. In de hele oorlogstijd zaten de Duitsers in de galerij. Haal je de koekoek, daar was het droog. We hadden geen last van ze.”

Mevrouw G.: “Uit met mijn ouders. Familiebezoek, eten, restaurant, zwemmen. Mijn ouders kopen altijd heel veel dingen voor de kinderen. Logeren? Af en toe. Een week, soms twee.”

Hr Z.: “Logeren. Ja. Bij mijn vriendje. Mijn vriendje zijn moeder, die heeft echt alles.”

Mevrouw E.: “Niet erg. Liever wel. Dan zagen ze veel mensen lopen. Dan blijkt dat ze boodschappen gingen doen. Dat was niet zo erg prettig, maar ja, ik leef nog (grote glimlach).”

Hr M.: “Dat zijn de vreemde gedachten. En als het donker wordt, gaan de zakken voor de galerij. Liggen ze allemaal te slapen.”

Leuke dingen in de vakantie? Nou nee, schudt mevrouw E. haar hoofd. Maar luisteren naar muziek toch wel? De kerk in, en dan achterin gaan zitten en luisteren naar het orgel.....

Mevrouw E., stralend: “Dat vind ik zo mooi. Dat heb ik zelf ook nog gedaan. Heel mooi.”

Mevrouw G.: “Als je gelovig bent, dan ga je automatisch naar de kerk.”

Mevrouw E.: “Zo werd je grootgebracht.”

Mevrouw G.: “We zijn streng katholiek opgevoed.”

We zingen “De Heer is mijn herder”. Iedereen zingt / zoemt het mee.

Mevrouw E.: “Psalmen en gezangen, dat vond ik zo mooi. En als je het vandaag nog hoort, dan luister je er naar, en dan heb je ze nog. Muziek is zo mooi.”

Mevrouw G. knikt haar vriendelijk toe: “Ze zingt nog altijd goed.”

Hr Z.: “Ik ken ook al die liedjes.”

Zong hij misschien vroeger in een koor?

Hr Z.: “Operettekoor! Voorzang gegeven. Met kleren aan (bedoeld: speciale kleding, kostuums). De koning was ik. De hoofdrol had ik. Goed ingestudeerd. Elke dag oefenen.”

En dus zingen we een paar dierbare operette-deunen. Iedereen om tafel zoemt de melodie mee.

Mevrouw E.: “Muziek maakt een mens ook mooi. Je fluit er op. Met je twee lippen. Want ik kón fluiten. Dat is mooi. Muziek is mooi. Op allerlei dingen. De opera en alle vrolijkheid.”

Aafke komt binnen, we vertellen dat hr. Z. in het operettekoor zong.

Aafke: “Wat een mazzel dat je kan zingen.”

Mevrouw E.: “Muziek en kunst horen bij elkaar. Het praten en zingen. En soms ook het springen.”

“ja, ik vind bomen wel mooi, het lijkt wel alsof ze het zelf bedacht hebben.”

“Mag ik dan bij jou. Raakt me zo. Weet niet waarom. Denk omdat ik zo'n gevecht heb met andere karakter in mezelf. Al die liedjes hebben andere karakters. Andere zin als het ware. Dan heb ik moeite mezelf te beheersen. Komt misschien door mijn jeugd. Hadden we het al eerder over.”

“Houden van werd niet gezegd. Mijn vader overleed toen ik was 7. Toen had je dat soort contacten niet. Het gekke is dat sommige dingen de herinneringen al heel wat is. En sommige dingen niet. Dat is raar natuurlijk. Waanzinnig. Je herinnert je het niet.”

“Soms weet je misschien dingen omdat het je ook verteld wordt. Kan ook.”

“Zo lopen er veel rond hier. Is deprimerend.”

“De griep. Je hebt het binnen een uur voel je je ziek.”

“Ik pas niet meer in het leven herinneringen zijn mooi, maar er zit wel pijn bij.”

“Herinneringen...Gek hé dat ze blijven. Hebben ze waarde anders zouden ze het niet doen.”

“Ach, ik vier mijn verjaardag niet graag meer. 90 worden...”

“Ik ga een keer in de twee weken naar de kapper. Is 14 euro. Ach is maar 7 euro per week. Is mijn zakcentje. Heb ik ook wat.”

“Er werden vroeger heel wat tikken uitgeleend.”

“Ik danste niet op de tonen van dit lied. Maar misschien als je verder opzoekt.”

“Kon ik maar ergens naar toe, maar ik durf niet alleen.”

“Je mag van mij alles opschrijven als je maar geen leugens op schrijft.”

“De Zuid Afrikaanse olympische spelen. Die zijn er niet maar zou geweldig zijn.”

“Mijn oren zijn versleten, mijn hele lichaam is versleten.”

“Ik ga niet dood, ik doe het rustig aan en doe het zo, één, twee, drie, hohoho..”

“Die liedjes zongen we als we schuurden met de boender. We hadden een groot schip, dat moest dus wel. Vonden we heel gewoon in die tijd.”

“Zie je! Ook zo’n hond! Als ze zulke liedjes horen komen ze altijd naar je toe. Schijnen ze toch iets mee te hebben die dieren.”

Over het liedje: zorg dat je erbij komt: “De marine: Ja, daar ben ik bij in opgegroeid.”

Bij het meebewegen bij een lied: “Kijk zij is er gelijk mee bezig!”

“Grappig he: hij heeft ook snorharen! Nee, je hoeft niet weg hond.”

“Dus je bent niet kerkelijk? Hoe kan je dan toch geestelijk verzorger zijn als je niet van kerk bent. Dat begrijp ik niet, dat moet je toch eens uitleggen.”

“Wat schrijf je op? Dat vind ik leuk.”

“Droomland in het Engels. Ja dat zong ik gaat zo in een andere taal door. Is dichtbij. Droomland dat krijg ik ook meteen in Nederland en Engels. Kun je ook vragen ook. Beautiful island somewhere. Of je neemt een andere taal. Ach dat zijn van die eenvoudige versjes. Die kun je wel bijhouden.”

“Ik kende het niet maar door het restje kende ik het wel.”

“Ik had een ander versje bijgehouden. Die weet ik nu niet meer maar misschien ook wel.”

“Mag ik niet op de kruk? Ik ben ook een kruk.”

Vandaag een groepsgesprek, ook dat is nog lang mogelijk tussen bewoners die in verschillende fasen van dementie bij elkaar leven.

Zelf zomerkleren naaien.....

Mw. V: “Het orgeltje van mijn moeder. Daar ben ik mee begonnen. Mijn zuster was op atelier. Ik zie het huis zo nog. Een tuintje achter. En dan een grote sigarenfabriek.”

Mw. B.: “Ja!”

Mw. M.: “Dat doen de meeste mensen. Mijn moeder kon *helemaal* niet naaien. Op school. Jawel. Lapjes. In de ochtend. Nee, geen donkere. Liefelingskleur: blauw.”

Mw. B.: “Ja!”

Mw. V.: “Ik zit in de put. Eénhoog in de put.”

Liefelingskleuren zomerkleren.....

Mw. B.: “Rood.”

Mw. M.: “Rose.”

Over naar opa's en oma's gaan.....

Mw. M.: “Ik weet waar ze woont. Ik ging wel eens naar haar toe. Dan hielp ik haar met naaien. Een bloesje. Allerlei kleuren door elkaar. Aan het naaien op de machine, op de naaimachine: dan zag je dat het klaar werd.”

Mw. L.: “Ik had precies een naaister. We gingen zelf de stof kopen. Al betaal je een paar centen, het is niet erg duur. Ik deed niks. Ik was met mamma, mijn zusje en mijn broer. Niemand *meer*, mamma zei tegen ons: ‘Als je er niets voor voelt, moet je het niet doen.’ Wij waren zo, in Suriname.”

M. Z.: “Af en toe, een project op school zoiets. Ja (*leuk om te doen*). Wat de leraar aan ons laten doen, zoiets. Wij doen met die leraar en zo.”

Mw. L.: “Als je goed nagaat – ik had twee meisjes die onder mijn moeder werkten. Als je goed nagaat, heb ik bijna niets geleerd. Ik hield van mijn school. En ik denk ook veel aan die meisjes waar ik mee speelde.

Rokken, wat ik hield van rokken! Mooie rokken. Mamma zei tegen ons: ‘Ga maar kijken wat jullie willen.’ Maar nu is het genoeg. Ik heb genoten.”

Mw. M.: “Ikke niet hoor! Met de hand!”

Mw. V.: “Omdat die lapjes allemaal dezelfde prijs hadden. Op het orgeltje. Heel veel. Daar is heel wat op genaaid. Ik naaide nog lang. Dan had ik nou een elektrische. We beginnen met naaien op de hand. Ik zie het orgeltje zo nog staan. Ik heb altijd thuis zitten naaien. Ik *heb* er wat in gewerkt. Ik *heb* wat op dat orgeltje genaaid. En dan brak de punt weer kapot. Ja, voor anderen. Op laatst was het teveel. Ik was ook altijd precies. Als het recht moet zijn, moet het recht zijn. En geen bochten er in.”

Mw. M., met herkenning en ja knikken: “Nou is het genoeg. Ik neem niks meer an. Want mijn moeder nam an voor de burens. En vond ik het ook niet mooi ook meer. Zei ik altijd: ‘Je kan precies zien dat het gemaakt is.’ Ik ben nooit op atelier geweest. Mijn vriendin wel. Dan kan ik bij haar terecht. Zij was al coupeuse. (*Kleren maken voor haar man*) Dat wou ik niet. Dat ziet een ander: dat heb je vrouw genaaid. (...) Mijn tante was coupeuse bij Hirsch, op het Leidseplein. (*zuster vraagt wat een modiste is*) Dat is een meisje wat op een modeschool zit. Je hebt er altijd wat aan!”

Mw. V.: “Ik heb overal kleine stukjes liggen. Ik kan nooit wat weggoien. Moeders oude orgeltje nog. Maakte ik voor mijn tante ook nog wel een dingetje dat recht was. Want die had geen orgeltje meer. Ik zie alles voor me. Ik ging de deur uit. Ik ging *uit* naaien. Ik *heb* wat gedaan hoor. Ik heb één keer gezegd:

‘Afgemopperd! Ik kom niet meer!’ Als het je goed doet, dan blijft het altijd rollen. Mijn zwager heeft ook nog bij een andere fabriek gewerkt. Dat is goed naar boven gekomen. Het was altijd tante Liesje en moeder.”

Naar aanleiding van het lied ‘Joe mama’, kwam het gesprek over de eerste menstruatie en seksuele voorlichting in Suriname..

“Joe mama, dati na joe goedoe, ..dat klopt, Niet naar je vader hé. Alles vertellen. Eerste dag dat ik bloed had was ik bang dat ik straf zou krijgen. Zo dom. Maar ik toch vertellen. Mijn moeder was juist blij. Je moeder verdedigd je altijd. Mijn vader kon mij rammelen hoor. Maar mijn moeder had hem verteld. Wist hij het ook.

Als je jong bent ben je groen. Groen als gras.

Ze heeft me juist gefeliciteerd. Bij Surinaamse mensen dan krijg je juist iets. Een ketting of iets. Zijn juist blij dat ze het je hebben verteld. Je moet dan eerst een meisje zijn voor het eerst.

Mijn vader was streng. Streng vader. Ik ging eerst naar mijn moeder toe. Eerste twee broeken nam ik weg maar bloed bleef komen. Daarna naar moeder die begon te lachen. Je bent groot meisje geworden.

Op school vertelde ze alles. Ook wat je niet mocht weten. Waren eerlijk. Je had menskunde. Je moest alle dingen kennen hé. Heb ik dit soort dingen geleerd. Toen ik bloed kreeg ging ik naar mijn moeder was niet bang. Maar thuis vertelde niets. Helemaal niets. Thuis niets hoor. Mijn zus wist veel maar mocht niets zeggen.

En nog wat. Ik stond bij het raam. Moeder zei kijk niet. Want ze moet een baby krijgen.

Ik wist ook niet waar baby's vandaan kwamen. Ach... na jaren ga je denken hé. Die mensen waren dom. Nou ja niet dom maar vertelde niets.

Je durfde niets te zeggen. Ach is voorbij. Was historische tijd. Ach we waren domme kinderen. Ik dacht om kind te krijgen de dokter komt om je open te knippen. Het was gewoon een taboe. Ik lees altijd de boeken. Ik riep mijn dochter en vertelde het. Niet dom hoor.

Tijden zijn veranderd. Nu ga je acteren als moeder. Ze mogen niet aan borsten en zo komen.

Ik legde uit. Aan buurtkinderen. Vonden ze leuk. Mocht je niet meer met jongens spelen.

Het was een moeilijke tijd. Nederlands was anders. Die vertelde alles.

Ik vertel van de herinneringen hé.”

Vandaag een lief gesprek tussen een kleinzoon en zijn opa. Met dank aan Diana Donau voor het delen.

Mijn zoontje was 3 jaar oud en we waren weer eens op visite bij opa. Opa was toen nog niet zo in de war en woonde nog in zijn eigen huis. Net als altijd babbelde mijn zoontje heel veel tegen opa. Hij vertelde over wat hij op televisie had gezien, wat voor spannends hij op de crèche had meegemaakt en uiteraard ook wat ik nu weer had gezegd of gedaan.

Deze keer zag ik aan mijn vaders gezicht dat hij het niet meer kon volgen en dat hij zelfs een beetje in paniek raakte van al dat geklets. Op een gegeven moment liep hij weg, maar mijn zoontje bleef al pratend achter hem aan lopen. Mijn vader ging achter de bank staan.

Kleinzoon: “Opa, wat is er met je?”

Opa: “Soms werkt mijn hoofd niet zo goed meer. Begrijp je dat? ”

Kleinzoon: “Oh ja, dat is erg, hè.”

Opa: “Ja, dat is heel erg.”

En daarna stonden ze samen verdrietig te zijn, achter de bank. Mijn zoontje hield zijn mond en opa was blij dat er iemand naast hem stond die hem begreep.

Mijn zoontje is mei dit jaar 8 jaar geworden. Hij zit in groep 4, speelt het liefst spelletjes op zijn iPad en krijgt €2 euro zakgeld in de week. Meestal spaart hij dat op om een iTunes kaart te kopen. Maar sinds de groenteman Jawbrekers verkoopt, gaat het sparen niet zo snel meer als hij zou willen.

We gingen weer eens bij mijn vader op visite in het verzorgingstehuis. Mijn zoontje had me net verteld dat hij ondanks de Jawbrekers toch weer € 5 euro bij elkaar had gespaard.

Mijn vader had die dag een slechte dag. Hij was boos en snapte niet waarom hij 'opgesloten zat in deze gevangenis'. Hij wilde naar huis. Ik probeerde hem uit te leggen dat de ramen – al zaten er tralies voor – gewoon open konden en dat hij alles kon krijgen wat hij nodig had.

“Waarom krijg ik dan geen geld?”, mopperde hij. “Dan kan ik zelf boodschappen doen. ”

Ik zei dat hij dat niet nodig had, maar hij bleef boos en wilde niet meer met mij praten. Na 20 minuten televisie staren - naar Nickelodeon, tegenwoordig de favoriete zender van opa als zijn kleinzoon op visite was - vond ik het wel genoeg.

“Kom, we gaan weer”, zei ik tegen mijn zoontje.

Ik stond al bij de deur. Mijn zoontje ging dicht bij mijn vader staan. Ik dacht dat hij gewoon ‘dag opa’ zou zeggen, maar hij fluisterde (*net iets te hard dus ik hoorde het ook*):

“Opa, ik heb geld. Wil je geld van mij?”

“Nee, laat maar”, zei mijn vader. “Het is al goed zo.”

(*En uiteindelijk komt het ook altijd weer goed.*)

“De jongens waren allemaal Gerrit. Ik heette zus. Ach ik kan moeilijk onthouden als je zo oud bent.”

“Dat is mooi dat je gitaar kan spelen. Ik kan alleen op mijn poot spelen. Het is mooi als je dat hebt.”

“Het is altijd fijn als je er bent. Dan horen we geluiden.”

“Een liedje voor haar alleen, voor haar verjaardag? Mag ik ook meeluisteren?”

“Dat krijg je met een groep mensen. Verschillende kleine groepjes. Is de bedoeling dat het fluit en wel goed gaat.”

“Ik ben een beetje kippig met zingen, dat zeg je niet zo hé?”

“Ik heb ook dat tureluurtje meegedaan.”

“Mijn man zei als de kat er niet meer is dan ben ik er ook niet meer. En dat klopte. Hij was graag bij de kat en hond.”

“Ik drink niet maar rookte wel dikke sigaren. Ik ben er mee gestopt. Ten eerste veel te duur en vond het niet meer nodig. Ruik het wel graag.”

“Ik luisterde mee naar het gesprek van de zusters.”

“Spelen is stom hou ermee op.”

“Mevrouw Let wel op. Er is verschil tussen Suriname en curaçao. Praatte ook over seksualiteit op school maar niet diep snap je. Waren paar punten die je tegen houden.”

“*Joe mama*. Je vader heeft je gemaakt je moeder heeft je gebracht. Je kinderen vergeten je niet. De mijne mij ook niet. Je vader is je bloed en je moeder je

rijkdom. Je moeder dekt je schande. Klopt. Als je menstruatie hebt dan ga je naar je moeder.”

Sinds een paar weken gaat Storm, vier maanden oud, mee naar het werk. Zodat hij went aan het werken met mensen met dementie. Hij roept nu al veel op.....

“Hij luistert nog niet goed hé. Maar straffen die je niet. Ik zou dan een contra commando geven zoals goed.”

“Ik heb niets met honden maar als ik kleine of grote kinderen had zou ik er misschien een nemen. Maar als uitzondering vind ik stomme hond niet ongeplaatst. Ik vind honden wel intelligent maar ze doen zo stom. Hun geheugen zit op een gekke plaats. Ze doen dingen keer op keer die niet mogen zou je denken dat ze het weten. Dat ze na 25 jaar reageren op een geheugenvraag is dat frappant natuurlijk.”

“Wij hadden een hond toen de kinderen klein waren. De mijne was donkerder dan deze. Maar toen ik ouder werd wilde ik niet meer. Je moet ze wel 4 tot 5 keer uitlaten.”

“Wat is die hond lief en leuk zeg. De mijne was donkerder op zijn buik.”

“Honden zijn prima maar ik hoef ze niet. Als je een hond hebt dan heb je een hond. Als je een mens hebt heb je een hond en ik het een soort vervanging van een mens en dan heb ik liever een mens. Een hond ook zo weinig terug hé.”

“Wist je dat honden anders luisteren. Die horen klanken anders. Worden anders omgezet. Hebben ze met tonen uitgeprobeerd hoe ze dat hoorde.”

“Zeg! Er ligt een hond op de grond hé.”

“Zeg, waarom moet die hond naar de tandarts? Vind de hond niet leuk hoor. Moet je een hond dus niet aan doen.”

“Hij zit wel echt te doen.”

“Een hond kan alles leren.”

“Kun je geen ander voor die hond vinden? Nou ja hoeft ook niet hoor.”

De pijn van het besef...

“Ik heb een nare periode achter de rug. Ik hoop dat hij achter blijft tenminste. Wat ze roepen zou niet mogen. Wat ze handhaven zou niet mogen. Sommige dingen zouden niet mogen. Zouden niet gehandhaafd mogen worden. Ik formuleer het niet goed. Dat ze er zijn. Controle op. Bezoeken van je kamer zal ik maar zeggen. Ben je op je kamer. Wil je naar je kamer, mag je niet naar je kamer. Misschien is het zo dat het overdreven is hoor. Maar is mijn definitie. Maar ik denk dat het echt zo is. Ik heb er weinig last van. Maar toch voel ik het als een belemmering.

En de andere kant je zit in het feit dat ik moet voldoen aan, wordt verplicht aan te passen aan het regime. Omdat ik eenmaal om wat voor reden dan ook toegang onder een kijken val, onder onvrijheid. Soort gevangene ben. Soort onder. Soort gevangenis is. Is het niet, maar de onvrijheid is mij een doorn in het oog.

En dan zit er een relatie verschil in. In hoofdzaak is het toch een stuk onvrijheid die je...

Soms heb ik het idee, stap er maar uit. Het is niet leuk meer. Ik ben me nooit zo bewust, maar de druk die op je ligt, van de gewoonte dat je bent opgevoed op een bepaalde. In een bepaald vlak en dat je in die manier van leven die je eigenlijk wel goed vind. Maar die je van de andere kant als een molensteen om je nek hangt. Is bepalende verplichting aan jezelf.

Nou ja, dat is allemaal een reden in de ruimte waarin je je bevind.

Omstandigheden waarin je het niet naar je zin hebt. Ik ben misschien wel een dwarsvogel. Elk mens heeft zijn eigenaardigheden. En daarin bevat. Ja eh, ja je roept je hebbelijkheden die je zelf dwars zitten zeggen hebben.

Onhebbelijkheden klinken namelijk negatief. Die zet je namelijk om in hebbelijkheden die je niet leuk vind. Die je ziet op tafel en die je niet verandert. Maar moet je wel mee leven. Misschien is er nog wat aan te schaven maar dat is de essentie. En dat maakt het totaal beeld voor mij niet leuk. Van de andere kant doen de mensen vreselijk hun best. Ze passen en meten om het zo mooi mogelijk te laten uitzien.

Het is goed om erover te praten ondanks da ik ga huilen. Dan gaat het vloeien. Ik denk dat het voor veel mensen zo is. Zo moeilijk.”

“Ik ken m'n eigen vroeger niet meer.”

“Als ik dat vest aantrek, ben ik m'n eigen opoe.”

“Ik houd van knappe gezichten. Daar ben ik in.”

“Ik heb het hier goed. Zonder dat je het merkt, leer je er van. Maar je moet het wél weten. Betje weet het!”

“Vaak de moeilijke dingen krijg ik toch voor elkaar. Als je eerlijk bent!”

“Ik heb het hier fijn hoor, maar ik moet er nog even heel mee komen.”

“Rijkdom gaat over je heen maar armoede dat vergeet je nooit.”

“Summertime is een prachtig lied. Zongen we, met moeder achter de piano en oma. De goede jaren.”

“Narigheid moet je niet in je hoofd laten gaan zei mijn moeder altijd. Denk aan mij en het komt goed.”

“Nee, ik ving geen schildpadden. Je weet niet wat een schildpad thuis heeft.”

“Ik ben 50 jaar weg uit Suriname en nog steeds is Suriname mijn land.”

“Natuurlijk zing ik mee. Het zijn mijn liederen. Ik was jong, ik heb mijn hele leven gezongen.”

“Volgende keer maak me wakker met je gitaar en zang. Dan word ik wel wakker.”

“Je kinderen worden meer en meer.”

“Schrijf op: In een warme beker krijg je koud water. Mensen zullen lachen als ze dit lezen. Zullen ze zeggen naar dit verpleeghuis gaan we niet. Dit is een feit.”

*Koningsdag, 4 mei, 5 mei, Hemelvaart, Moederdag en volgende week
Pinsteren.. daar horen deze woorden bij van de bewoonster die in gedichten
spreekt...*

“Wil je zijn voor de mens, dóe dan wat.

(over het luisteren naar het orgel in de kerk)

Ik keek stiekem naar binnen in de kerk, en dan hoorde ik de muziek. Uiteindelijk zei mijn moeder: ‘Je weet waar de kerk is.’ Daar is een kerk nodig. Voor de mens van allemaal moeten wij zalig zijn met z’n allen.

Menselijkheid! Hélp elkaar! Wéns elkaar. Dat wij allemaal door God geschapen zijn! Mijn trekt het tenminste.

Mijn moeder zei altijd: “Wees dankbaar dat je leven mag en dat je de naasten helpen moet.” Dankbaarheid voor hoe het leven is, door Hem gegeven.”

(Kijkt met ontroering naar buiten)

De wolk is wit en het blauw er tussen. Mooier kan het niet!

De liederen.

Wees voorzichtig met de mens.

Samen gaan we naar de wens.

Samen horen we naar de Heer

En we komen nooit meer weer.

Mijn moeder zei het ook altijd: ‘Dat is het beste dat wij weten, voor mensen als gegeven.’

Wij zijn mensen en geen beesten. Help als iemand in de geest is gedaan. Trek je hand uit en help elkaar.

Bomen zie je waaien

Tranen zie je zwaaien.

Help goed.

God heeft ons geschonken dat wij mensen moeten blijven.

Wij zijn maar mensen door God geschonken. Zo zijn wij in de wereld getrokken.

De muziek hoort toch ook wel bij de mens.

Daar liggen de boeken,

Daar moet je zoeken.”

“Ik ben tussen militairen opgegroeid en ik praat hier een woordje mee en daar een woordje mee.”

“Het leven is heel belangrijk. Dat moet je op de juiste wijze doen.

“De natuur is de norm, de natuur is de goedheid van de hele wereld. Ik ben daar ook een deeltje van. En u ook.”

“Ik ben blij dat Jehova bestaat. Jehova is het toppunt van alles. Als Jehova er niet was, dan bestond ik niet. Ik praat met Jehova.”

“Dat is de kunst: gooien en niet omvallen. Omgooien is geen kunst!”

“Ik kan wel huilen. Maar het hoefde niet, het kwam helemaal goed. Door mijn moeder. Mijn moeder is zó lief. Schattig!

Ik ben ook een hele lieve moeder geworden. Het duurt nog even, maar het is in aanmerking. Ik ben er blij om.”

“Mijn moeder is Duits. Zij heeft ook altijd links geschreven.”

Een paar dagen mogen ze daar werken en dan komen ze weer terug. In het weekend zijn ze vrij. Als hij kwam, hij heeft zulke grote vissen. Hij wist dat we van vis houden en de buurvrouw mocht mee delen. Altijd mocht zij mee delen. Ik houd mooi ook van vis! Altijd kocht hij vier of vijf vissen. Die buurvrouw was o zo blij dat ze vis kreeg van mijn vader. De meesten van die mannen kochten vis.”

Als het slecht gaat, dan vertel je slechte dingetjes. Maar als het goed gaat, moet je mooie dingetjes vertellen. We hebben het heel goed gehad, met Gods wil.”

“De muziek is op.”

“Mijn moeder zei: zit bij haar totdat haar ogen gaan permanent dicht. Dus niet zeggen: doodgaan.”

“Ik wil me uit mezelf halen en verdrinken. Wil niet meer het is te zwaar en te moeilijk.”

“Als je het vergeten bent. Ga dan niet zitten te denken wat was het. Maar ga gewoon zingen en maak er wat van. Al gaat het vals. Het gaat automatisch.”

“Hij die zoekt vind wel. Dat is één van de wijsheden van dhr. V., zeg maar.”

“In dat huis woon ik zelf en ik kies een vriendin en een hond en een kat.”

“Zusters straks komen er kinderen van mij echt zingen. Die gaan echt brullen. Die gaan werkelijk zingen hoor! Ik ga ze allemaal sturen dat ze echt gaan komen hoor!”

“Je gaat me toch echt opzoeken hé! En me vinden hé! Je gaat me makkelijk vinden. Je kent de plaats niet. Maar de dokter wel. En toen heb ik het goed bekeken! De straat ken ik niet en de nummer ook niet. De uitvlucht heet die.”

“We zingen zolang we willen.”

“Ga maar naar huis. Het wordt niets meer wij zijn in een slechte bui.”

“Je heupen worden breed. Dat is altijd een compliment.”

“Als je dat lied niet kent dat zing je zomaar wat. *Mi kondre troe*. Dan zeg je het gaat vals. Maar zing je gewoon door.”

“Heaven and hell. With two ll's.”

“You have a good language part of your brain.”

“U maakt me zo gelukkig vanmorgen.”

“Ik ga naar Suriname terug. Naar mijn dochter. Maar o, mm ik zal u missen hoor, 100%.”

“Toen is de Wereldoorlog gekomen, en toen is de hele wereld in elkaar gevallen. En als kind kun je dat niet beredderen.”

“*In Holland staat* een huis denk ik. En daar woont een vriend.”

“*Joe mama*. Dan denk ik altijd aan je stem.”

“In Suriname mocht je niet in het water hoor! Beten de vissen je poten eraf!”

“Vraag me geen onzin.”

“Die arme konikoni waar ik zoveel hield om te eten. Lekker vlees hoor.”

“Ik zing niet mee, maar luister wel.”

“Hoe het met mij gaat vandaag? Dat weet ik toch niet ! Goed denk ik.”

“Ik ben vandaag al twee keer naar de tandarts geweest. Vanmorgen en vanmiddag.”

“Eén, twee, drie, vier, hoedje van plezier.”

“Ik neem 2 koekjes want met 1 kan je niet lopen.”

“Dat lied heb ik voor de oorlog geschreven.”

“Ik ben schor van het zingen. Wat heet zingen.”

“Ik heb 137 liedjes gemaakt. Een hele hoop. Ik heb niet stilgezeten. En dat zijn nog de melodietjes.”

“We zijn ménsen, we zijn goed geboren: dát is Pasen!”

“Houd je er wel rekening mee, dat ik vandaag helemaal goed gedoseerd ben.”

“U heeft geen antwoord. Er zijn ook geen terug antwoorden.”

“De leukste bestaat niet. Van tevoren weet je al hoe iemand is. Ik denk dat ik geen toehoorder kan zijn. De mankementen vallen het meest en snelst op.”

“Aardigheden zijn schaars, maar vandaag niet.”

“Mijn beweging al gehad? Nee joh, ik begin pas!”

“This was my dream. Dancing. Didn't know it came true. My dreams.”

“Dag lieverd. Hier heb je een Johan Cruijff zoentje.”

“No I don't like the music but like to entertain you. Improvise.”

“Tulpen uit Amsterdam daar leg ik me helemaal in neer. Weet niet of het waar is, maar als er een lach verschijnt dan moet het toch een beetje waar zijn.”

“Zo mooi ik krijg tranen in mijn ogen. Summertime. Liefelingslied. Weet niet waarom het trekt me. Krijg ik altijd tranen in mijn ogen.”

“Ben je modern? Nee hoor. Geloof ik niet. Doe je net alsof.”

“Pakken doe je nooit uit de lucht dat is raar.”

“Ik zong het in een andere toonsoort denk ik, maar de woorden zijn wel hetzelfde.”

“Van een hele dag zitten wordt je moe. Moe van niets.”

Sommige gesprekken raken je tot diep in je hart...

“Ik dacht tot vorige week nog dat ik weg zou komen maar besef nu dat ik in deze inrichting blijf zitten. Door psyché en fysiek. Vangen je lichaam niet meer op. Gaat gewoon niet meer. Langzaam maar zeker raakt het kaarsje op. Dan is het prettig een vreemde blik te werpen op het geheel. De beperkingen van mijn geest zijn pijnlijk. Niet meer kunnen doen wat ik wil. Geestelijk en lichamenlijk. Elke keer geconfronteerd worden met dat je uit gerangeerd wordt. Je probeert het te bagatelliseren maar lukt niet altijd.

Simpele dingen worden manifest. De auto is weg. Vanaf mijn 19e gereden. Je bent niet meer wie je was. Drie weken geleden besloten. Zit gelijk op ander niveau, niet in staat te gaan en staan waar je wilt. Vrijheid wel. Is altijd een maar. Negatief en positief.

Mijn vrouw is platvloers gezegd een dijk van een vrouw. Accepteert alles. Heeft er een oplossing voor. Ach, een factor waardoor ze de zaak op het toneel zet. En een paar jongens die liefste zijn en bijzonder. Zijzelf vinden het vrij normaal. Die kleine dingen zorgen ervoor dat je boven komt drijven. Je streeft weer naar resultaat. Op school altijd geprobeerd hetgene je deed, goed te doen. Beter dan goed. Soms niet goed hoor. Zure vruchten ervan te plukken. Maar zou niet anders willen. Het maximale eruit te halen.

Je moet zien. Zeggen. Je waarde ook ter berge brengt. Een slagzin. Maar voor een soort werk moet je je schamen. Dat is knoei werk. Kun je op alle niveaus hebben. Als je negen kunt halen en je haalt acht is dat prima maar met een zeven had je meer moeten doen. Je moet het goed doen.

Ze doen wat in hun macht ligt. Dat is voor de een hoger dan de ander op bepaald vlak.

Erg dat ik. Weet niet meer weet waar het spul ligt.”

Sommige bewoners praten in poëzie..

“Dat ik u tref, ook in de woorden,

wat is dat goed.

We hebben het gehad,

laten we het niet meer bederven!

Maar ik kreeg ook les.....

De tijden gaan voor,

en wij moeten toch verder gaan,

voor de kinderen!”

De invloed van muziek....

“Als je een lied al jong leert zingen dan is het al een klank die je in huis hebt en als je dan ‘s ochtend uit bed komt dan ga je dat zingen en dan is dat het lied.”

“Zoveel mensen. Dan komen we tijd te kort. Zoveel mensen...vooral als we dan met zingen ons naar buiten treden.”

“*Ik zou zo graag een ketting rijgen*, dat zong ik in het koor altijd. In Susteren. Tenor. Kon een vrij hoge stem. Dus was handig. Hadden een goede ondersteuning nodig, dat was ik.”

“Nee toch. Geloof je dat? Dat er tulpen worden gestuurd uit Amsterdam.”

“Dat zingen dat interesseert haar geen pest. Dat zie je zo.”

“Ik zong bij een christelijk koor. Als er iets bijzonders was toen zongen wel eens. Ik vond eigenlijk alles wel mooi wat we zingen als het maar bekend was, anders liet ik het afweten.”

“Je hebt ondersteuning nodig. Desnoods met muziek. *Do re mi fa sol*. Geen vak muziek, maar voor de krantenlezers, dat is ondersteuning. Met de woorden is het al een ondersteuning voor de techniek.”

“*Ouwe taaie*. Wat doen we ermee...”

“*Ik hou van Holland* en dat blijft nog steeds. Ik woonde in de hoofdweg nummer huppepup en nu is er steeds een andere nummering. Dat is verwarrend.”

“Het was beter dan goed. Het geeft een gevoel alsof er meer mensen thuis zijn. Je praat erover en dan zijn er meer mensen thuis. Je zingt alsof er meer mensen thuis zijn als je erover praat.”

“Door mijn staar kan ik niet vrolijk zingen.”

“Houdt u van deze muziek? Ik niet, maar als je er van houdt dan wel.”

“Tja dat geloof je toch niet wat ze zingen. Is zulke flauwekul die *Amsterdamse grachten*.”

“Oh nee geen muziek hoor. Ik ben zo moe als een varken van het lange lopen.”

“Mijn vader zei: 'Kind, je leert wat. Luister en zeg niet alles.'

Soms moet ik lachen en soms moet ik huilen.

Maar dan kan ik beter verdwijnen.

Niet mopperen! (*van ernst naar grote glimlach*). Maar dat doe ik ook niet!

Mijn moeder zei: 'We hebben allemaal onze woorden.'

Maar dan is het tijd om aan te pakken.

Ze heeft teveel gewerkt

en dacht altijd aan ons: 'Kijk toch uit!'

We hebben het toch wel goed.

Dan moet ik huilen: hoe moet ik me verdelen?

Dan heb ik tóch wat gehad,

dan heeft het leven me toch iets gegeven.”

“Ik geloof in mijn eigen kracht. Daar geloof ik meer in dan in mijzelf. Omdat ik dat ben.”

“Wij konden dat heel goed, wij konden dat tot in de vierde plaats!”

“Iedere man heeft een eigen leven, een eigen bestaan. Er is een hoop achterlijks bij. Maar nu gaat het beter. Ik heb altijd aanhang gehad.”

“Mannen zijn gewend om de meerderheid te zijn in een gezelschap.”

“Wij zijn geen personages die apart zijn.”

“Mijn levensverhaal? Dat hoef ik niet te schrijven, want dat zit al in mijn bloed!”

“Ach, ben je hier elke week? Dat is leuk voor de afwisseling en leer je mensen kennen.”

“Oh wat mooi. Het is niet zo gauw even gauw klaar gooien maar anders. Het klinkt vol als meer dan één die er is. Altijd een verassing hé.”

“Als klein kind maakte ik al muziek. Ik was altijd met muziek bezig. Mijn eerste gitaar was van mijn oom.”

“Ik hield van optreden. En vooral als ik de mensen mee kon laten zingen. Dat ze eventueel al hun zorgen konden vergeten bijvoorbeeld.”

“Als klein meisje zong ik dit voor mama. Ik hou van zingen tot nu toe.”

“Ach ja, dat lied. Dat zongen we vroeger toen mijn moeder nog leefde. *In groene dal in stille dal waar kleine bloempjes bloeien.*”

“Sommige mensen houden niet van zingen. Dat blijft ook. Maar ik wel hoor.”

“Stil

leven

geef het iets van geven.

Andere mensen hebben ook wat tegen,

dat hoort bij het leven.

Dus verder gaan.

Ja en nee, wat zoek je dan in het leven.

We hebben ook maar iets gegeven.

Zo is het leven gegaan,

ik ben blij dat ik het geweest heb.

Zo is het hele leven van de mens.”

--

“Doordat je zelf mee kunt doen zal de medewerkingslucht groter zijn. Zo is dat.”

“Als je zelf mee doet, is altijd intensiever. Als je de wijs kent kun je altijd meedoen zeg je woorden maar als *lelele*. Is intensiever.”

“Ik ben 82. Bijna maar nog niet. Niemand gelooft me maar is wel zo. Als je maar in mij gelooft.”

“Al deze liedjes zingen we elke zaterdag met de nonnen. Mijn moeder zong mee. Hoorde je van de achterkant oh zo prachtig. Ze zingt zo een engel. Prachtig hoog. Straalt zo mooi uit.”

“Wij pikten de appels. Als er niemand keek. Gauw eentje plukken. En dan rennen. Op school. Bij her schoolplein. We wisten ook precies waar ze zaten en op school keken we naar die appels.”

“Vroeger was je toch wel arm toen ik op de lagere school zat. Mijn moeder was alleen met zeven kinderen.”

“Dat we die mooie liederen zingen dat Maria er plezier aan heeft.”

“Tineke je hebt haast he. Je hebt het druk. Mag ik jij zeggen? Tineke? Die ken ik niet. Woe is dat? Waarom wist ik dat niet dat zij er was.”

“It good to have passion for each other. God has giving us everything we want but we don't appreciate it.”

“I like laughing. That's the way of life that makes me happy. A lot has gone now but this I remember.”

“Stagiaire? Wat is dat? Oh een leerling. Leren van elkaar. Die heeft het.”

“Dat we het goed hebben met elkaar.”

“Weet je wie mooi kan zingen. Paula Irik. Van de kerk. De kerk kwam speciaal naar mij toe. Echt waar. Omdat ik niet naar hen kon gaan.”

“*Waar is tante vroeg de priester. Ze moet zingen hoor. Zei ik daar is ze en begon de hele kerk mee te zingen en trommelen. Zei de priester dat wil ik zien! De hele kerk zit vol. Zo hoort het. Begon de kerk te lachen.*”

“Waar ik zo zit. Ik hou mijn mond vast dat ik niet kan lachen. Maar niemand kan het licht kan tegenhouden.”

“Ik lach partij daar en dan gaan we weg.”

“Ik heb wel gehoord maar niet geluisterd wees gerust.”

“Je bent zo heilig geweest dat je de priester iets durfde te vragen, heb je ook alles gehoord?”

“Ze moeten een beetje begrip hebben met mij hier zo moederziel alleen.”

“Ik zou naar de begrafenis gaan, maar alle jurken zijn weg. Ik had zeven jurken. vier voor de begrafenis en drie voor een feest. Alle witte jurken zijn bij mijn zoon.”

“Doe je de dominee de groeten. Ik mis haar toch wel hoor. Ze had goede gesprekken met me ondanks dat ze wist dat ik niet geloofde en ook niet kon.”

“Ondeugend? Nee hoor, ben ik niet. Nou ja, haha..”

“Goedemorgen? Mag het ook vandaag zijn?!”

“De muziek klonk zo mooi op de gang. Het leek wel een heel concert.”

“Mijn nagels zijn knap geknipt maar mogen langer worden. Mooi rond.”

“Worden wij thuis gebracht? Wat een buitengewone service! Ik woon in Amsterdam en op heel wat plekken waar ik aan kan herinneren, weet alleen niet waar het groots was.”

“Als je samen zingt heb je minder kans op ruzie. In ieder geval minder.”

“Ik zong altijd met mijn vrienden maar niet met mijn zoon.”

“Met mijn vrienden deed ik alles. Was een geheel. We voelden het hier over heen gaan (hart) en dat is het laatst. Was tot ze wegvielen. Maar komen nog in mijn hoofd regelmatig binnen.”

“Mijn moeder is jong gestorven. Toen zijn we opgevoed door mijn zus. 19 jaar lang. Vader werkte hard voor ons.”

“Die mevrouw die de voeten heeft gedaan, die was gunstig, al schrik je er wel van af en toe.”

“Je mag smoorverliefd op mij zijn hoor. Niet een beetje alleen.”

“Ik mag van de rechter niet naar buiten. Die man weet helemaal niet wat ik doe! Ik begrijp het niet. Kan het niet volgen. Maar kan je niet tegen vechten. Wat geeft hij dan als literatuur voor wat hij doet? Waarom hij dat doet? Zo zit ik hier nog als ik 91 ben. In geschriften heb ik nooit wat fout gedaan.”

“Ik heb geen auto gereden. Was ik te nerveus voor. Zou ik brokken krijgen. Maar ik zat gezellig naast mijn man of mijn zoons.”

“Ik ben een Amsterdammer van lang geleden.”

“Ondeugend, dat mocht ik niet zijn. Kreeg ik op mijn bek.”

“*Wordt wakker*. Dat is een mooi lied echt waar.”

“Oh, zij kent het lied ook *scribi krosi*. Maar die ken ik ook hoor in Nederlands. hoor.”

“*De kleine dingen die het doen*, dat heb ik vroeger al geleerd. Toen ik klein was!”

“Ik doe eerst mijn haar en dan stop ik ermee.”

“Ik zing graag. Ook in de keuken. Ik onthoud ze niet meer, maar als ik ze hoor dan zing ik de stemmetjes goed.”

“Daar staat: *voor 15 jan verlof aanvragen*. Wat een onzin! Al die papieren doen niets!”

“Het is koud he! Maar ja, het is winter. We hebben winter! Ik kan wel schaatsen en rolschaatsen.”

“Ik begrijp uit het hele verhaal dat je geen zeep mag houden in de ruimte waar je eet.”

“Zuster je moet me helpen. Mijn zenuwen weghalen. Die rot zenuwen. Naar mij kijken helpt al.”

“Hou maar op. Die muziek helpt niet...ik blijf onrustig, oh toch wel.”

“Ik ga weg hoor. Doe mijn kleren maar in een sloop. Kan best wel.”

“Zelfs u hebben ze dus wijs gemaakt waarvoor ik hier zit. Is toch niet. Is hier pure gevangenis.”

“De mensen zouden één dag met mij mee moeten lopen in het werk dat ik 30 jaar geleden had. Dan zouden ze het begrijpen.”

“Een vrolijk of triest lied. Dat is een discussiepunt. Een triest lied kan het vrolijkste zijn. En omgekeerd ook. Omdat een lied een gevoelsmatige kwestie is. Maar dat vind ik. Ach, wie ben ik. Ach, is voor correctie hoor, als je het niet vind dan verander je het maar.”

“Oh is het lied niet waar? Die zijn het leukst!”

“Oh mooi. Is leuk. Zijn stukken tekst die ik niet kende. Want je zong het in je jeugd. Weet nu ineens wat ‘beras’ betekend. Maar niet alle zinstroken. Maar in mijn gevoel en beleving zijn andere teksten. De oude tekst mij dus meer dan de nieuwe.”

“*Terang boulang*. Ik ken een paar woorden en een zin strofe. De rest niet leerde wij op school bij zong. Is niet meer he.”

Hele andere kapsels, we praten over onze haren: lang of kort, graag of niet graag gewassen, etc. etc.....

Mevrouw K.: “Op zekere leeftijd.....”

Mevrouw I.(wijst op haar lichaam aan hoe lang haar haar vroeger was) “Tot hier. Mijn moeder deed het een beetje van kwaadheid. Als ze boos is, vlecht ze zo'n beetje door elkaar. Mijn moeder was ruw, toch?”

Had mevrouw P. vroeger lang haar?

Mevrouw P., glimlachend: “Ja. Mijn moeder ging altijd invlechten tot een paardenstaart. En zelf leerde ik vlechten maken. Toen ik klein ben, was het bijna op mijn bil!”

Mevrouw H.: “Op een andere manier.”

Mevrouw K., op ferme toon: “Als kind – dat hoorde zo. Zoals het ging!”

Mevrouw S. had vroeger ook lang haar: “Mooi hoor!”

Mevrouw P.: “Ja, altijd lang. Altijd vlechten. Altijd gevlochten.” brede glimlach: “Ik ging het mooi maken.”

Over haren wassen.....

Mevrouw P.: “Mijn moeder ging het wassen. En ik ging in een teil. Eerste, tweede keer.”

Eén keer per week?

Mevrouw P.: “Meer. Anders werd het erg vuil. Elke keer haren losmaken, vastmaken – dan moest mijn moeder het twee, drie keer wassen.”

Mevrouw K.: “Heel heet wassen.”

Mevrouw S.: “Ja, mijn moeder.”

Mevrouw K.: “Het was kinderstijd.”

Mevrouw I.: “Dat deed ik zelf. Naar de rivier, natúúrlijk! We hebben een vaste kreek. Zeep, natuurlijk, een fles, als je zo in je hand op perst, een witte kleur (ze duidt het in gebaren aan).”

Mevrouw P.: “Zeep, harpol. Prikte, ja (lachend).”

Mevrouw S.: “Zepen, ai, ai.....”

“Ach die zusters. Die zijn nooit klaar.”

“De zuster? Ken ik die? Hoe kan dat nu? Als ik niet weet hoe ze eruit ziet.”

“Ik ben op. Uit een vijver kun je ook niet dag en nacht vissen.”

“Engels, Nederlands of Zuid Afrikaans? Maar Zuid Afrikaans is Nederlands!”

“Wij zijn allemaal zo groot. Mijn moeder zo klein. Ik vroeg mama, hoe doe je dat. Ze zei, vraag je vader.”

“Mijn moeder heeft een rollator met een batterij. Je staat erop en rijdt dan weg. Die is duurder dan deze hier.”

“Had ik een Sarie Mareis als vrouw, dan kwam ik niet meer uit die Doringbos. Maar zou ervoor zorgen dat ik geen doornen in mijn kontje krijg.”

“Pannenkoeken bakken. Ja hele stapel. Waren met zijn zevenen. Niet zoveel als je wilde. Dan ging je spugen. Dan wordt je misselijk. In Suriname. Ja, mama deed alles, ik deed niets. Ik stond daar waar ze stond te bakken. Ze deed het graag. Natuurlijk ze hield van ons toch. Ze deed alles zo lekker thuis.”

“De heide was ver weg. We woonden in de drukste straat van Amsterdam. De Admiraal de Ruyterstraat. Al reed er bijna geen auto.”

“Wat is een Dame Blanche? Een witte olifant.”

“Ik wil Maria vragen als het nodig is alles te veranderen en dat we de liedjes goed in acht nemen.”

“Miskoop. Die heb ik ook gedaan hoor. Dat ik dacht. Geef maar aan de kinderen of aan een ander.”

“Het zingen heeft me prettig gemaakt.”

“Nu moet je me toch eens uitleggen. Vandaag is het donderdag en gisteren was het woensdag (*tot zover klopte het*), Hoe komt het dan dat nu de woensdag na het weekend is. Het is altijd maandag als het weekend voorbij is.”

“*Wordt nooit verliefd*. Dat is gelul natuurlijk. Dat is onzin. Waarom zou je niet verliefd mogen worden? Ik ben denk ik wel eens verliefd geweest in de loop van de tijd. Kan toch niet anders. Het is niet altijd. Echt het is zo’n onzin.”

“Foute liefdes. Die had ik niet. Zag ik wel. Zag je ze steeds verder wegzakken en duiken.”

“De nonnen maakte het prachtig voor ons. Die kleine dingen. Altijd prachtig.”

“In Nederland heb ik al deze dingen leren kennen. De heide. Was er niet in Suriname.”

“Ik vroeg vroeger vaak: *wie kan hier zingen?* En dan zei er vaak niemand iets. Dan zei ik: *zal ik zingen met mijn hoge stem?* En zeiden ze: *jaaaa*. En dan gingen we zingen en zongen we met een hele groep zo mooi.”

“Mijn vader was altijd dronken. Ik ben blij dat mijn kinderen dat niet meer hebben mee gemaakt. Was ook niet fijn om op school toen te moeten vertellen. Dat blijft altijd grieven. Op de lagere school. Een hele nare tijd.”

“Zuster waar zat ik? Hier? Heb ik hier altijd gezeten? Oh dat wist ik niet.”

“Hoe komt het toch dat ik steeds moeilijker opsta? Misschien de ouderdom. Of de gladde zolen.”

“Bent u gek op mannen? Flirt u altijd? Dan boft u mijnheer.”

“Ik kreeg slaap. Jullie zingen en viel in slaap.”

(*Tijdens het bal gooien Zegt een vrouw*): “Een vrouw met een bal? Dat is vreemd.”

“Mijn hoofd is een grote zware lege bonk met helemaal niks.”

“Ik vanmorgen even half aan het slapen. Als u iets vragen aan mij. Ik was kort. Dat is juffrouw die me elke morgen wast. Al is ze er niet toch wast ze me. Ze is heel lief.”

“Je kent toch lijdentijd liederen?”

“Oh, wat leuk dat je er bent. Wie ben je? Oh van de muziek? Heerlijk brullen.”

“Natuurlijk komen we er wel, al zijn we er niet.”

“Waar is mijn man? Ik wilde een liedje voor hem zingen zodat hij zegt: hé, dat is Nelia!

“Ik zeg het mooi? Ik zeg de waarheid. Ik heb mooie herinneringen. Dat is zo fijn. Toen ik nog werkte, als kok zes jaar op zee, zong ik deze liedjes voor de mannen. Alleen de boots, die woonde met mij. Zongen we samen. Was fantastisch.”

“Wat een prachtig oud lied. Zou dat nooit uit mijn hoofd kunnen halen.”

“De non. We noemden haar bloemkool. Vond zij ook leuk.”

“Ik zit hier bij het raam met een reden. Maar die mag je niet weten.”

“Moet ik dit allemaal verdragen? Kan ik niet meer tegen. Dit moet eruit.”

“Kunt u me helpen? Niemand? Wat doe ik hier dan? Flapdrollen zijn jullie.”

“Ah bent u er? Dan heeft u me vast horen gillen. Kom maar binnen. Ga maar zitten.”

“Hé nee zeg, kom niet bij mij zitten. Ik heb net het hele verhaal gehoord. Onvoorstelbaar. Het was meer dan erg genoeg wat ik hoorde.”

“Ja hoor, je mag naast me zitten. Heb je een stoel, anders kan het niet. Gezellig hoor.”

“Dank u voor de bloem. Dat doet zo veel. Wat zou het betekenen? Ik heb genoten. Het samenzijn moet meer gebeuren. Het is moeilijk om te doen maar we hopen toch en blijven mens.”

“We steken elkaar de hand om verder te gaan in het land.”

“Het ritme wordt bepaald door de woorden.”

“In het gezin werd altijd veel gezongen en dat vind je in de kinderen terug.”

“Wat zou ze doen? Niets! ze zou denken: ze is niet goed bij haar hoofd!”

“Mijn moeder had ook een moeder natuurlijk. Dan zei ze: dag Chrisje.”

“Oppassen hoor. Geen lelijke dingen doen want we willen lang hier blijven.”

“*Suikerbossie* is verboden in Zuid Afrika. Als je het zong dan kreeg je met een stok op je blote kont. Een pak slaag.”

“Pippi langkous gaf ons zangles. Ze was lief. Ze gaf ons kleine pepermuntjes zodat we goed konden zingen. Daar werd je keel van lekker zacht.”

“Met de feestdagen zongen we opera.”

“We leven nou nergens in, helemaal niet we merken vanzelf wel dat het niet goed gaat.”

“Hij heeft het tot nou toe goed voor elkaar. Hier dan kan hij het ook nog een keer voor lezen.”

“Ik heb er eerst in gerold. Nou weet hij in ieder geval dat ik rollen kan.”

“Ik kan nou niet denken. Mijn neus zit verstopt en mijn hoofd zit vol.”

“Weet je dat allemaal over mij? Dan weet je wat moois!”

De werking van muziek...

“Music is good for you. For the heart. It makes it clean and that's for the whole body and soul.”

“Music makes me happy. Music makes my heart calmes down and free of the whole being. The soul is clean.”

“Ik hou van mensen die mooie liederen zingen en kennen.”

“Troostende liederen. Dat is hard nodig hoor!”

“Ach, we zingen dit lied al zo lang en weten nog steeds de naam van het lied niet. Stom he.”

“I sing in my heart the whole day. It makes it soft. It makes me happy inside.”

“Ze zingt alleen maar in het Engels.”

“Je laat me aan mijn verjaardag denken. Meer mooie liederen daar ook hoor.”

“De nonnen zongen als engelen. Oh zo mooi. Zo prachtig klonk het als engelen bij elkaar.”

“Waar vind je deze geheime liedjes allemaal? Dat is van toen ik gelukkig was. Mama zei dan ik kom tranen bij je storten als je papa weg gaat en tranen van geluk op andere momenten.”

“Mijn moeder gaf mijn mandoline weg. Ik speelde er niet meer op. Maar toen hij weg was mistte ik hem wel. Maar tja, je kunt je moeder en niet op aanspreken. Ach dacht ik. Laat maar. Is nu eenmaal zo in het leven.”

“Die gitaar is veel te groot, de mandoline was groot genoeg. Die paste op mijn schoot. Samen met mijn tas. Was wel een oudere club maar je moet wel bij je tijd blijven he.”

“Pianospelen vond mijn moeder te duur. Dat vond ik jammer hoor. Werd het mandoline. Ik kon noten lezen. Anders kan je niets natuurlijk.”

Een herdenking op de huiskamer, om recht te doen aan het verdriet van meneer P. , zijn vrouw is een week geleden gestorven. We draperen blauwe doeken op tafel, doeken in de kleur van M. haar ogen, helderblauw. We steken een kaars aan en leggen takken klimop en stenen, scherven en kleurige veertjes neer. Beeld voor het taaie leven van M. voor haar kracht en betrouwbaarheid, voor het schrijnende verdriet in haar leven én voor alle kleuren van haar zachte karakter. En een zachte doek. Om uit te drukken hoezeer zij in haar leven kwetsbare mensen met zachtheid heeft gekoesterd.

Meneer P. begint te spreken. Heel kwetsbaar. Heel eerlijk. Bedachtzaam de woorden aan elkaar rijgend.

“Dit is het eerste officiële bericht over haar dood. Een klap in mijn gezicht. Ik mis haar. Het is een ramp, zeggen ze wel eens. Helaas. Dit leer ik nooit af. Dit is voor het eerst dat ik het hoor eigenlijk.

M. had voor ieder een woord van vriendschap. Als er een woord niet zo was, werd dat afgedempt. Zo werd dat erkend en vergeven en vergeten. En aan de orde geweest. Het mag best worden aangegeven en aangeduid. Dat die duidelijk overgemaakt werden. Op een goede manier uit elkaar gingen. Dat er geen haat was, maar opgelost als iedereen naar huis ging. Konden we met lachende handen weer naar huis.

M... Ik kan me nog niet voorstellen dat ze er niet meer is. Dat was het einde zo kort dat je het niet voor kunt stellen. Het verdriet dat eruit voortkomt is niet in woorden uit te drukken en dat is jammer.

Ze zei de waarheid op een toon die toch acceptabel was. Dan ging je zonder ruzie uit elkaar. Dat was haar bedoeling.

Over en weer kenden we elkaar ons. Van binnen en van buiten, omdat je zeg maar wilde weten wie de persoon was. Kon je oordelen en zeggen wie ze was. Dingen afvlakken. Een oordeel is op een moment gezegd dat niet zo snel op een ander moment gezegd kon. Wat ontstaat op een moment dat er misschien meer afstand kwam en dat kwam ook naar voren. Je kunt dus weer de zaak zodanig bespreken zodat de waarde werd afgezwakt maar opgelost werd en gesproken en de kous af ook. En zo werd het ook besproken. Die zijn er ook. Woorden waar je het niet mee eens bent, maar de waarde duidelijk naar voren komt maar dat het duidelijk is dat de waarheid naar voren komt en dan moet je maar slikken. Als je de draagkracht ervan erkend, kun je dat niet ontkennen. De waarheid die eronder zit en die je in het midden moet zetten. Je moet altijd als je dus op een of andere manier boos bent geworden, een manier vinden om daarmee om te gaan.

Irene zingt een lied met alles wat meneer P. gezegd en verteld heeft.

Meneer P. : “Dank voor dit lied vol waarheid. Het ging om de woorden. De pijn blijft hangen, die verdwijnt nooit meer. Dat probeer ik te vermijden, maar dat lukt niet altijd. Ik vind het fijn dat het zo gewaardeerd wordt. Dank jullie wel. Dat het licht blijft. Dat als je vast zit in de put van je ziel, dat het licht blijft schijnen als de zon in je hart. Jullie worden bedankt voor de waarde van dit soort gesprekken dat is het doel ervan.

Vergeten doe je het nooit meer. Je kunt het ook nooit vergeten. Het heeft zijn momenten met een soort piek en daarna een soort afzwakking dat je ermee kunt leven. Dat je verder kunt leven met alle sores die erbij hoort. Hoe het verder allemaal moet lukken met denken. Ik weet niet of het zinnig is om erover te praten dat het begrip groter wordt. Dat je hoopt dat het aanwezig zal zijn. Dat we zagezegd ook in gedachten erover praten, zodat we ook blij kunnen zijn en niet chagrijnig. Dit is een dag met een schreeuwende kreet er bovenop. We moeten weer opnieuw beginnen met een deel. Wat je aan relaties hebt, komt opnieuw op je af en moet je weer opnieuw beginnen. Ze is dood. Ik weet het nog maar net. Ze is een schat van een mens. Hoe moet ik daarmee. Ik zou geneigd zijn om zo in het water te stappen. Er is een gat. En dat blijft. Het leven heeft geen waarde meer.

Zacht en per jaar een stukje minder, maar of je het zo kunt zien dat weet ik niet. Ik weet het ook wel dat het zo is. Voor jezelf maak je er zelf ook een mijlpaal van om te kijken. Waar je het als het ware volgt om te kijken waar je bent.

De volgende keer moet ik beginnen met afstoten en sluiten. Niet meer.....Een krant erover (*maakt een toedekkend gebaar*). Niet meer hele gesprekken erover. Deze middag wel. Over de dingen die gebeurd zijn. We hebben alle kanten besproken voor onszelf. Misschien later nog eens of beter van niet en eroverheen te stappen. Er zal wel eens een stukje op tafel komen maar je probeert het toe te dekken.”

Dhr. L. zit in een cirkel van stilte en ingekeerdheid aan tafel...Contact. Op de vraag hem of hij het lekker rustig heeft verschijnt een glimlach..

“Dat ben ik geweest en dat ben ik nu weer. Het rolt heen en weer. Het gaat niet op – en het gaat nu wél weer op. Want anders blijf je heen en weer soepelen. Daar word je wel moei van.

Rust – dat heb ik altijd prettig gevonden. Maar ja, het wil niet altijd. Die heb ik al bij mijn ouders gevonden, jaren geleden. Dat is het stelletje.....dat is het best geweest dat altijd is doorgedaan.

Vroeger, nou, daar zijn heel wat uurtjes doorheengegaan. Je vader en je moeder. En ik zat ertussen.

Je moest wel een beetje ophouden met doorgaan. Dat gaat niet meer. Dat is nou helemaal over en uit.

Het is gereden. Het heeft gereden. Het was prettig, hoor. Wel twintig jaar mee gehannest. Een eind, hoor. Ik heb het zelf ook lang volgehouden. Maar je kan er niet eeuwig mee door blijven gaan.

Mijn vader was een grage voetballer. Die had altijd een petje op zijn kop. Daar ging altijd een helertje doorheen. Het verliep te hard. Daar houd ik niet van. Dat gaf mij ook een beetje te veel. Dan had je thuis in de keuken die risicosituatie.

(Grote dikke glimlach) Ik heb ook de MULO afgewerkt. Poepoepoe. Van huis uit ging dat de deur uit en zo weer terug. En zo weer op het pad, op het gesloten circuit. Je moest het vroeger wel weten. Je moest het willen.

Ik heb een dubbele uitvoering, dat is wel leuk. Achteraf was het goud. Heb ik wel wat voor mijn werken gehad. Een lang eind. En dat is het eigenlijk nóg!”

“Gezond en vol rust. Ach die rotte rand van onrust.”

“Het verschil van minder moet je voor jezelf uitmaken.”

“Je moet met elkaar. Zelfs als anderen zeggen: *ach daar heb je dat stel*. Want je moet gewoon.”

“Je moet lief zijn voor iedereen. Dat hoor je, je moet goed zijn voor de mens. Al hebben ze niets met jou. Wees lief en aardig.”

“Ze is scherp vandaag. Dat is ze wel eens meer.”

“Ah ja, weet je. Die artsen, die weten niet wat ze doen. Hij komt en kijkt en wil mij prikken. Wel vier keer per dag.”

“Al dertien jaar zit ik hier en ben niet een keer naar buiten geweest. Dat willen ze niet.”

“Ik zag u zo kijken en dacht die zoekt mij. Want we hebben dezelfde trui aan. Ik heb je maar gered omdat je zo keek.”

“Veel mensen luisteren niet. Die volgen hun eigen gedachtegang maar dat is gevaarlijk.”

“Ik heb mijn vrouw leren kennen op haar eigen school. Ik was dertien jaar. Ik hoop dat ik haar weer zie. Ze is al tien jaar weg. Weggelopen toen het kon.”

“Het mooiste is, als ik alles herinner, dan val ik in tranen. Mijn kinderjaren waren de beste. Voor de rest was het hard werken.”

“In Zuid Afrika wil ik sterven, niet hier, maar daar bij mijn familie.”

“Weet je wat zo leuk was. De nonnen zongen samen met ons. Tranen in hun ogen zo mooi. Zeiden ze: *laten we nog een keer zingen.*”

Het leven van onze bewoners met dementie is net een schatkamer. Je vindt er donkere hoekjes, kleerscheuren, gebrek en hartzeer. Maar ook een rijkdom aan verhalen, een grote schat aan wijsheid. In de levensverhalen van bewoners liggen juweeltjes verstopt: kostbare herinneringen, ontroerende gezegdes, diepe levenskennis. Vaak in hun eigen, wondermooie poëtische taal uitgesproken: het Dementees!

Paula Irik, Eline Hoorweg, geestelijke verzorging

Irene Kruijssen, muziektherapie

Anton de Komplein, Kraaipan, Beth Shalom, de Diem,

Berkenstede, Kastanjehof, de Buitenhof, Hof van Sloten, Riekerhof,

Cordaan

Want we hebben allemaal de morgen, Dementees, taal van mensen met dementie.

<http://www.elikser.nl/want-we-hebben-allemaal-de-morgen.htm>

Leestekens, levenskunst van mensen met dementie.

<https://www.cordaan.nl/leestekens-levenskunst-van-mensen-met-dementie>

